

hik hasi

Hezkuntza eraldatzeko

6,5 € · 2025eko otsaila
295 znb

12-20

Barne
sendotasuna

32-36

Bizipoza
elkartetik
arrazakeria
deseraikitzen

38-43

Diziplinarteko
ikasegoerak
DBHn

50-53

Proposamena:
Transexualitatea
eskolan seguru

54

Atzeko atletik

Hezkuntza antirrazista xede

ZIBILIZAZIO HANDIAK

EZAGUTU ANTZINAKO MUNDUAREN ETA EGUNGOAREN ARTEKO
ALDEAK ETA ANTZEKOTASUNAK, ARTEAREN, ZIENTZIAREN
ETA OHITUREN BITARTEZ.

TTARTTALO®
www.ttarttalo.eus

hik hasi

Hezkuntza eraldatzeko

Argitaratzailea: XANGORIN KOOP. ELK. TXIKIA
Errekalde hiribidea, 59. Aguila eraikina, 1. solairua.
20018 DONOSTIA GIPUZKOA.

Tel: 943 37 14 08 ; www.hikhasi.eus;

Posta Elektronikoa: hikhasi@hikhasi.eus

Lege Gordailua: SS-1001/95. ISSN: 1135-4690.

Erredakzioa: Mikel Agirrezabala, Ainhoa Azpirotz, Aina-
ra Gorostitzu, Olatz Lasagabaster.

Erredakzio batzordea: Izarne Garmendia, Aritz Larreta,
Josi Oiarbide, Eider Palmou, Leire Saez, Xabier Sarasua,
Josu Txapartegi, Alazne Ugartetxea eta Arantxa Urbe.

Aholkulariak: Ane Ablanado, Nerea Agirre, Nerea
Alzola, Nere Amenabar, Esti Amenabarro, Amaia Antero,
Abel Ariznabarreta, Alex Barandiaran, Alvaro Beñaran,
Begoña Bilbao, Mariam Bilbatua, Aines Dufau, Lore
Erriondo, Gurutze Ezkurdia, Idoia Fernandez, Joxe
Garmendia, Elena Herran, Alfredo Hoyuelos, Xabier
Isasi, Olaia Jimenez, Juanjo Kintela, Irene Lopez-Gofi,
Nerea Mendizabal, Maialen Oiartzun, Naiara Ozamiz,
Karmele Perez Lizarralde, Karmele Perez Urraza, Iratxe
Redondo, Matilde Sainz, Nora Salbotx eta Xabier Tapia.

Komunikazioa: Paula Estevez.

Administrazioa: Uxue Ugartemendia.

Azaleko argazkia: Tapuntu kooperatiba.

Diseinua: Sorland.

Maketazioa: Hik Hasi.

Inprimategia: ANTZA S.A.L.

Hezkuntza Sailak onetsia (2025-1-16).

Kopurua: 3.000 ale.

Hik Hasiko edukiak baliatu eta zabaldu ditzakezu,
gure egiletza aitortu eta soilik baldintza beretan eginez
gero. Hik Hasik ez ditu bere gain hartzen bertan plaza-
ratutako iritziak ezta bat etorri ere derrigorki haiekin.

Aurkibidea

“

Etienne Poverel eta Angel Sagaseta de Ilúrdoz, gaur egun
ezezagunak, Euskal Herriko eskoletan
irakatsiko dira egunen batean

Jose Mari Esparza

6 **EDITORIALA**
Guzti-guztientzako eskola

8 **IRITZIA**
Alizia Fernandez Huarte /
Xabier Sarasua

10 **HILEKO IRUDIA**
Grebak, hezkuntza publikoan

12 **GAI NAGUSIA**
Barne sendotasuna

22 **ELKARRIZKETA**
Carlos Magro Mazo

32 **ESPERIENTZIA**
Bizipoza elkartetik
arrazakeria deseraikitzen

38 **EKARPENA**
Diziplinarteko
ikasegoerak DBHn

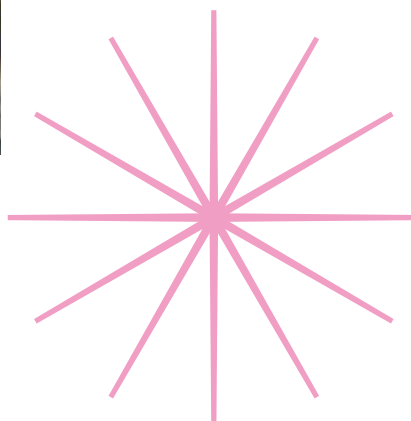

46 **AHALDUNTZE ESKOLA**
Algarak sendagai

50 **PROPOSAMENA**
Transexualitatea seguru

54 **ATZEKO ATETIK**
Mitxel Elortza

Guzti- guztientzako eskola

Editoriala

“Nolako eskola amesten duzu?” geure buruari itaunduta, geuk ere “ikasle guzti-guztientzako” erantzuten badugu, badaukagu zer eginik, badakigu nondik hasi. Egin dezagun gure esku dagoena, eta jarrai dezagun, gehiago egin dezakeenari egin behar duena exijitzen, sare eta lurralde guztietan.

Nolako eskola amesten duzu? Galdetu diegu, alerik ale, hezkuntzako adituei elkarrizketa nagusian. Eta askotan, bi aletatik batean, “ikasle guzti-guztientzako eskola”, amesten dutela esan digute. Oraingo honetan ere, Carlos Magro Mazo hezkuntzako aholkulari independenteak ikasle guzti-guztientzako eskola amesten duela erantzun digu. Beraz, gaur egungo eskolak ez dira, oro har bederen, ikasle guztientzako. Premisa horrek zer pentsatu handia eman beharko liguke hezkuntzan dihardugun guzti-guztioi.

Eskolan leku segururik aurkitu ez duten ikasleen lekukotasunak jaso ditugu zenbaki honetan, arrazializatu izateagatik, edo transexuala izateagatik, edo ijito izateagatik... “ijito izanik ez zara inora iritsiko” errepikatzen zion irakasleak Antonio Duali ikasle garaian, eta institutu berera hezitzaile moduan praktikak egitera itzuli zenean, irakasle berak “ijitoa izanik ez zara inora iritsiko” esaten jarraitzen ei zion beste ikasle ijito bati... Ageriko irainez, tratatu txarrez eta iskeez harago, erreferentzien gabezia, materialen zurruntasuna, curriculumaren uniformizazioak haur asko eskolatik at uzten ditu, Dualen moduan. Baita ikasle batzuekiko espektatiba baxuak izateak ere.

Magro Mazok elkarrizketan dio hezkuntzaren printzipio nagusia “hezten den ikaslearen gaitasunetan sinestea” dela, ikasle guzti-guztien gaitasunetan sinestea, beraz, eskola guztientzako izango bada. Horretarako funtsezkoak dira, konfiantza eta begirada, haurrak, nerabeak eta gazteak, batetik, euren buruarekiko konfiantzaz hornitzea, baina baita, ikaslearen eta irakaslearen harremana ere konfiantzan eraikitzea. Ikasle guzti-guztiekin: “Konfiantzazko begirada izan behar dugu. Hezkuntzak giza subjektuaren aukerak esploratzen ditu, eta esplorazio hori hezkuntza erlazioaren bitartez garatzen da. Erlazio oso-oso etikoa da, hezitzailea ikaslearen kargu egiteaz konprometitzen da”.

“Nolako eskola amesten duzu?” geure buruari itaunduta, geuk ere “ikasle guzti-guztientzako” erantzuten badugu, badaukagu zer eginik, badakigu nondik hasi. Egin dezagun gure esku dagoena, eta jarrai dezagun, gehiago egin dezakeenari egin behar duena exijitzen, sare eta lurralde guztietan.

Alizia Fernandez Huarte

Oiongo Ramiro de Maeztu eskolako irakaslea
eta */hik/hasitarra*

Ezinbestekoak

Irakasle baten profesionaltasun maila, lehenik eta behin, ikasleekin duen interakzioan ikusten da normalean. Hala ere, irakasle baten profila ezagutu nahi bada, ebaluazio saio bat testuinguru esanguratsua izan daiteke, bertan ematen den informazioa, umearena baino gehiago irakasle horren profesionaltasunarena izaten delako maiz.

Bilera horietan, umearen ikasketa prozesuaren ebaluazioa egiterakoan, irakasleok oso fin eta zorrotz jokatu beharko genuke, erreaktibotasunaren inertzian ez erortzeko eta etiketan, epaiketari, kexan edo baliorik gabeko anekdotetan ez gelditzeko. Horretarako, tradizioz jasota dugun begirada epaile hori kontzienteki gainditu eta haurren ikasketa prozesuan zentratu beharko ginateke, beste balorazio mota batzuk saihestuz.

Beste alde batetik, umearen zailtasunak eta oztopoak normalean nahiko azkar "detektatzen" dira, baina, laguntzeko neurriak ezartzea kosta egiten da, eta hori erronka handia izaten da ebaluazio saioetan. Baina mediku bat diagnostiko hutsean gelditzen ez den moduan, guk ere oztopoak gainditu eta aurrera egin dezan, behar duen "tratamendua" jarri beharko genioke ume bakoitzari. Eta, noski, hori guztia umearekin partekatuz, bere ikasketa-prozesuaz kontziente eginez, metakognizioa bul-

tzatuz eta, aldi berean, bere burua ezagutzen lagunduz. Benetan zaila da, baina ez dago gaizki helburu eta helmuga moduan izatea, profesional on eta sendoak izateko.

Baina, non dago irakasle baten bikaintasuna?

Nire ustez, gakoa irakaslearen diskurtsoaren atzean ageri diren seinaleetan dago, hitz egiten duenean sumatzen direnetan: ikasleekiko erakusten duen errespetuan eta begirunean, umearekiko konfiantzan eta sinesmenean eta ume guztien indarguneak eta potentzialitateak ikustean. Irakasle bikainak proaktiboak izaten dira, ez dute errudunik bilatzen, ez dute atzera begiratzen, aurrera baizik; sortzaileak izaten dira, irtenbide berriak bilatzen dituzte; eta kritikoak izaten dira, batez ere beren buruarekin.

Laburtzeko, eta Bertolt Brechten bertsoak niretzat egokituz:

- Badira umea ikasketa-prozesuaren zein unetan dagoen kokatzen duten irakasleak, eta onak dira.
- Badira hobetzeko proposamenak egiten dituzten irakasleak, eta hobeak dira.
- Badira ikasleekin batera beren prozesuaz hausnartzen dutenak ere, eta oso onak dira.
- Baina badira ikasleak errespetatzen eta maitatzen dituzten irakasleak. Horiek ezinbestekoak dira.

Xabier Sarasua

Iraleko irakaslea eta *hik/hasitarra*

Hezkuntza patxadatsua

Momok erakutsi zigun “gizon grisak” guri lapurtutako denborari esker bizi diren arren gure esku dagoela denbora benetan bizigarri diren zereginetan erabiltzea. Ez ote gara sarri irakasleok haurrei denbora ebasteen dieten gizon-emakume grisak?

Joan Domènech-ek *Elogio de la educación lenta* liburuan argi azaltzen du ikaskuntza bakoitzak bere denbora behar duela eta denbora eta sakontasuna zuzenki proportzionalak direla. Sakontasunaren premia badugu bada, gizateriaren garai honetan, heldulekuak eta zentzuak aurkitzeko.

Ikaskuntzek bezalaxe, haur bakoitzak ere badu bere erritmoa. Horregatik, bakoitzari behar duen denbora ematen badiogu, konfiantza ere emango diogu, eta ahalduntzen lagunduko. Gainera, ikasleek jarduerak sormenez gauzatu ahal izateko ere giltzarria da bukatzeko presarik gabe jardutea. Irakasleok ere badugu patxada hartzeko beharra, ikastetxeetan hezkuntza-proiektuaz gogoeta egiteko eta elkarrekin erabakitzeak nolako heziketa-jarduna nahi dugun.

Baina aurreko guztia egin ahal izateko, sistema irauli behar. Hasteko, alde batera utzi behar dira curriculum luzeegiak, eta bakandu,

antolaketa-zereginak. Eta horretarako, lehen-tasunak ezarri behar dira, garrantzitsua denari leku egiteko gainerakoa baztertuz. Hortaz, soildu egin behar dira programazioak, ikasketa bakoitzean sakondu ahal izateko.

Eta aldi berean, prest egon behar da programatu gabeko zereginetan denbora “galtzeko”. Modu horretan, haur bakoitzari entzuteko eta behar duen arreta eskaintzeko aukera izango du hezitzaileak, haren potentzialtasunak eta alde ahulak ezagutuz bidelagun izateko. Momok egiten zuen antzera, inork ez bezala aditzen baitzuen, eta horrela lortzen baitzuen entzuna zenak bere onena ematea eta zenaren bertsio hobea bilakatzea.

Horrekin batera, ikasleei pazientzia eta lanean irauteko gaitasuna garatu ahal izateko moduko lan-prozesuak eskaini behar zaizkie. Esate baterako, baratzeko jarduerak edo txirularen funda puntuz egitea moduko eskulanak. Horrelako lanketetan, barne-prozesuei ere denbora ematen zaie, eta osoki engaiarazten dira gaztetxoak, sentituz, pentsatuz eta ekinez.

Programazio zurrunen eta justifikazio-zereginen presiorik gabe, hezitzailea umorez eta baikor aritu ahal izango litzateke ikasleekin elkarrekintzan. Esana baitago esanez baino gehiago, izanez transmititzen dela ondoen.

Hileko irudia

Grebak, hezkuntza publikoan

Mikel Agirrezabala

Ikasleen beharrei modu egokian erantzuteko, ezinbestekoa da lan baldintza egokiak izatea”, aldarrikapen hori entzun ahal izan zen urtarrilaren 22an Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako hezkuntza publikoko irakasleek, LAB, Steilas, ELA eta CCOO sindikatuak deituta egin zuten greba egunean. Sindikatuen arabera, sare publikoko irakasleen %75ek bat egin zuten bat grebarekin, aldiz, Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailak %45ean kokatu zuen datua. Bilbon egin zuten manifestazioa *Lan baldintzak hobetu, hemen eta orain erabakita!* lemapean, eta milaka langilek parte hartu zuten. Horrela, hamabi eguneko greba zikloari hasiera eman zioten hezkuntza publikoan.

Nafarroan ere greba eguna deitua zuten hezkuntza publikoko irakasleek urtarrilaren 30ean —aldizkari honen itxieran—, LABek, CCOOk eta ELAk deituta. Sindikatuen arabera, “negoiaziorako borondate falta betiketzen” ari da Hezkuntza Departamentua.

28.
JARDUNALDI
PEDAGOGIKOAK
**PERSONA
EREDUA**

Gai nagusia

Barne sendotasuna, benetan garena izateko

13

Azalean gelditu gabe sakonera begiratzea eta pertsona gisa sendotzea, garen moduan bizitzea erronka handia da. Erronka eta aukera. Testuinguruak indar handia du fokua kanpotik barrura eramateko eta benetan garenarekin konektatzeko prozesu horretan eta eskola testuinguruaren zati denez, garrantzitsua da ikasleei lanketa horretan laguntzea. Ikasleei laguntzeko, ordea, hezitzaileek barne sendotasuna izatea berebizikoa da. Barne sendotasunaren garrantzia izan zuten hizpide Ikastolen Elkarteak antolatutako 28. Jardunaldi Pedagogikoetan.

» Arantzazu Loidi, eskaini zuen hitzaldiko une batean.

Olatz Lasagabaster

Pertsona eredua. Bereizgarrietan sakontzen izeneko 28. Jardunaldi Pedagogikoak egin zituen Ikastolen Elkartek azaroan Donostian. Bost bereizgarri dituen pertsona eredua bultzatu nahi du Ikastolen Elkartek hezkuntza marko humanizatuagoa lortzera bidean: euskalduna, kooperatiboa, eraldatzailea, erabakitzailea eta ekintzailea eta, azkenik, barne sendotasuna duena.

Eta, hain zuzen ere, azken ezaugarri horren gainean mintzatu ziren Arantzazu Loidi eta Maitane Ormazabal adituak. Biek ere ideia bera azpimarratu zuten: ikasleen barne sendotasuna lantzea garrantzitsua da, baina hori bezain garrantzitsua da irakasleek ere alderdi hori lantzea, ondoren ikasgelan ongi egoteko. Izan ere, Loidik André Rochais PRH eskolaren sortzailearen hitzak gogoraraziz azpimarratu zuen moduan, "inor ezin dugu eraman gu iritsi

ez garen tokira". PRH Personalidad y Relaciones Humanas Formazio Eskolako psikopedagogoa da Arantzazu Loidi eta *Barne sendotasuna, hezitzaileon erronka* izeneko hitzaldia eskaini zuen. Benetako erronka helduon eta hezitzaileon barne sendotasuna lantzea dela aipatu zuen Loidik eta ildo berean mintzatu zen Ormazabal, ikasleen barne sendotasuna nola dagoen begiratu aurretik, helduona eta hezitzaileona nola dagoen begiratzearen garrantzia nabarmenduz. Maitane Ormazabal psikoterapeuta da eta *Nerabeen garrasia* liburua idatzi du Telmo Lazkanorekin batera.

Norbere benetako indarra

Loidik *Barne sendotasunaren* definizioa eman zuen hitzaldiaren hasieran: "Pertsonaren baitan sakon-sakonean dagoen sendotasunaz, barne indarraz, nortasunaren orekaz ari gara. Pertsona orok beren baita dituen gaitasunak, baloreak, talentuak, dohainak eta aberastasunak ezagutzea, eta horien kontzientzia eta es-

perientzia izatea da sendotasunez jokatzeari. Ezaugarri horien guztien indarra eta garapen maila ezagutzea eta gure eguneroko bizitzan horiek benetan bizitzea. Gure baitan ditugun zimentuetan oinarrituta bizitzea da eta ez norbere gabeziarik, beharretatik, adierazi nahi izatetik, protagonismo beharretik edo beldurretatik, usteetatik edo besteek gugandik espero dutena kontuan hartuz jardutea”.

Kontzeptua azaltzeko icebergaren irudia erabili zuen Loidik: “Icebergak kanpoan ageri denaren hiru halako edo gehiago izaten ditu urpean. Izozmendi hori pertsona bat dela irudikatzen baldin badugu, ur-azalean dagoen zatia soilik ikusten dugu eta ikusarazten dugu. Hori soilik gurea uste dugu eta gainerako zati hori ongi zaindua, ongi apaindua dugu eta hortik egiten diogu aurre bizitzari. Heziketan ere, askotan hortxe jarri izan ditugu indarrak: burua, adimena, gorputza edo gaitasun periferikoak garatzen, baina pertsona bakoitzarengan urpean zenbat dagoen ezagutu gabe eta hori garatu gabe. Eta nik esango nuke pertsonaren onena hortxe dagoela: urpean. Hor daude gu garena, garatu dezakegun potentziala eta bizitzari eman diezaiokegun on guztia. Heziketa, pertsona bakoitzari hori guztia ateratzen laguntzea da”. Ideia horrekin bat egin zuen Ormazabal: “Kantepokoa ikusten dugu, pertsonen jarrerak ikusten ditugu, baina gu ez gara gure jarrerak. Jarrera arazoek icerbergaren punta baino ez dute erakusten”. Irakastearen eta heztearen arteko aldeaz aritu zen, hain zuzen ere, Ormazabal: “Ikasleak buruan gauzak sartzen dizkiogu, baina heztea kontrakoa da: heztea, ikasleak barnean duena ateratzea da; bere talentuak, bere dohaiak, bere mugak...

ateratzea. Horrek helduoi ziurgabetasun handia sortzen digu, ordea. Izan ere, guk barne sendotasunik ez baldin badugu, oso zaila izango da ikasleengan halakorik aurkitzea. Prozesu hori gauzatzeko denbora behar da, alderdi horri garrantzia eman behar diogu eta curriculumean sartu behar da, alderdi emozionala landu ezean, alderdi kognitiboak ez duelako funtzionatuko”.

Barne sendotasuna alienazioetatik, loturetatik askatzea dela esanez jarraitu zuen Loidik:

“Loturetatik askatzea da, pertsona gisa indartzea eta modu askean erabakitze eta aukeratzeko gaitasuna izatea. Gertaeretatik, egoeretatik, bestearengandik, eta nahasmen- duetatik askatzea da. Horietatik urruntzea eta gure barneko euskarrian edo indarguneetan oinarrituta jarduteko gai izatea. Baita bake sentipenarekin uzten gaituzten erabakiak hartzen jakitea ere”.

Eta nola eraikitzen da sendotasun hori? Loidik dioenez, barne sendotasunerako bidean hiru etapa nagusi daude pertsonaren bizitzan. Lehena, alienazioaren etapa da: “Ingurura begiratuz gero, ikusiko duzue etapa hori ez dela ezinbestean kronologikoa, berez haurtzarorari dagokion arren. Heldu asko daude etapa horretan eta adibideak jarriko ditut: zerbait egiteko edo erabakitze orduan gainerako irakasleek esaten dutenari gure iritzia baino gehiago begiratzea, ikasleek gurasoen iritzia- rekiko mendekotasuna; norbait ezetz esateko beldurra; ikasleak, irakasleak edo lankideak

Pertsonaren baitan sakon- sakonean dagoen sendotasunaz, barne indarrak, nortasunaren orekak ari gara

Arantzazu Loidi, psikopedagogo

» Maitane Ormazabal eta Arantzazu Loidi, Ikastolen Elkarteko Janire Graciarekin batera.

frustratzeko beldurra, norbere erantzukizunak edo ardurak betetzeari ihes egiteko joera...". Bigarren etapan, gure konbikzioak eta ebidentziak erreferentzia gisa hartzen hasten gara: "Nerabezaroa bertan kokatuko genuke: besteengandik distantzia hartzen dugu eta gurasoek edo hezitzaileek esaten dutenaren aurka egiten dugu. Norbere irizpide mentalak edo beharrak lehenesteko garaia da eta nortasuna eraikitzeke ezinbesteko etapa da. Bada etapa horretan dagoen heldurik ere: aurkako jarrera sistematikoa erakusten dutenak, indarraren eta segurtasun ezaren artean kokatzen direnak...". Azkenik, hirugarren etapa barne sendotasunaren eta autonomia pertsonalaren etapa da: azkartasunez erabakitzearen, oreka pertsonalaren eta harremanetarako askatasunaren etapa.

Loidik berak azaldu zuen nola egiten den

etapa batetik besterako bidea: "Gure gaitasunak eta gaitasun horien mugak ezagutu behar ditugu. Gure izate sakona, icebergaren beheko zatia urpetik atera eta bizi egin behar dugu: garen modukoak izatera ausartu behar dugu. Sakonean garen modukoak izatea eragozten diguten oztopoak, gure barneko gatazkak, zauriak, minak, ezintasunak... landu beharko ditugu horretarako".

Barne sendotasunak bizitza aldatzen du

Barne sendotasunak hezitzaileen bizitzara eta lanera hainbat aldaketa dakartza: "Barne sendotasuna duen pertsona bere ekintzen eta erabakien jabe izango da, 'nik egiten dut' batetik 'egiten dudana horretan neu naiz' batera pasako da; bere buruarengan konfiantza handiagoa izango du; koherentzia eta sorme-

Ikasleari buruan gauzak
sartzen dizkiogu, baina hezteak
kontrakoa da: hezteak, ikasleak
barnean duena ateratzea da;
bere talentuak, bere dohainak,
bere mugak... ateratzea

Maitane Ormazabal, psikoterapeuta

na garatuko ditu; sendotasun psikologikoa eta oreka pertsonala izango ditu; enpatia sakona eta asertibitatea bizi ditzake; bere buruaz irudi errealistagoa izango du; harremanetarako gaitasuna hobetuko du; adimen kolektiboa garatuko du; aldaketak, porrotak edota ezustekoak hobeto bizi ahal izango ditu eta zailtasunei aurre egiteko erraztasuna izango du, bizitzari eta errealitateari konfiantzaz, fedez eta sormenez aurre egiteko gai izango da. Horrek talde bizitza erraztu eta aberastu egingo du. Norbera izateko gaitasuna zenbat eta gehiago landu, taldea ere orduan eta indartsuagoa izango da”.

Pertsona gisa sendotzeko ez ezik, taldeak sendotzeko ere gakoa da, beraz, barne sendotasuna: “Taldekideek euren burua, izatea, aberastasunak eta mugak ezagutzen badituzte eta aske izateko gaitasuna garatu baldin badute, taldea ere indartsuagoa izango da. Sendotasun pertsonala eta sendotasun kolektiboa daude jokoan, beraz”. Hori dela eta, bizitza pertsonalean eta profesionalean baliabideak behar direla aldarrikatu zuen Loidik.

Hori guztia lortzeko zailtasunak, ordea, ez dira gutxi izaten, Loidiren hitzetan: “Zailtasun nagusietako bat pertsona bakoitzak dituen funtzionamendu psikologiko desegokiak eta horien ondorioak dira: gabezia psikologikoak eta afektiboak, zauri psikologikoak... Ikasleengan oso erraz identifikatzen ditugu horiek guztiak eta motxila ederra daukatela esaten dugu, baina helduok ere baditugu gure motxilak. Funtzionamendu desegoki

» Maitane Ormazabal, bertaratutakoen galderei erantzuten.

horiek gure egonkortasunarentzat mehatxu sentitzen ditugun egoeren aurrean babesten gaituzte, baina, aldi berean, funtzionamendu horiek martxan jartzeak eragotzi edo zaildu egiten digu gure bizitzarako eta gure eginkizunetarako behar ditugun baliabideak izatea. Modu horretan, bere indarretik baino gehiago beldurretik, estresetik, antsietatetik, tentsioetatik biziko du hezitzaileak edo gurasoak bere jarduna”, azaldu zuen Loidik. Horren guztiaren aurrean, erritmoa geldotzeko deia egin zuen: “Geure baitatik urrun bizi gara askotan, jardunean, egiten, proiektuetan murgilduta, erritmo oso bizian bizi gara, gelditzeko aukerarik gabe eta guretzako denbora hartzen jakin behar dugu”.

Kanpora baino gehiago, barrura begiratzea da gakoa. Orain arte ahalmen posizionala lantzeari eman zaio lehentasuna eta ahalmen pertsonala lehen lerroan jartzea izango litzateke erronka Ormazabalek azaldu zuenez: “Orain arte ahalmen posizionala eraiki dugu batez ere, eta ez dugu ahalbidetu ahalmen pertsonala garatzea. Ahalmen posizionala ga-

ratzen dugunean ikastea, lan egitea, bikotea eta seme-alabak izatea, kanpoko garapena, kanpoko baloreak eta momentuko gauzak hartzen dira kontuan. Ahalmen pertsonalak, berriz, garapen pertsonala eta adimen emozionala, barne garapena eta barne baloreak hartzen ditu, eta iraunkorra da”.

Barne sendotasuna lantzeko behar diren bitartekoak hauek dira Loidiren esanetan: “Norbere burua ezagutzeko tresnak, lanketa pertsonala, meditazioa eta isiltasuna baliabide egokiak dira. Kanpoko munduarekiko deskonexioa eta barne munduarekiko konexioa beharrezkoak dira. Garrantzitsua da harreman elikagarriak bilatzea eta zaintzea, eta amaitzeko, idaztea: geure buruari, geure sentimenduei eta geure bizipenei buruz idaztea terapeutikoa da”.

Hezitzaileen lanerako giltza

Barne sendotasuna hezkuntzaren zutabe izeneko hitzaldia eskaini zuen Ormazabalek. Eta prebentzioa aipatu zuen, hasteko: “Ez

Ikasleen egoera ezagutzeko gakoak

Ikasleek bizi duten egoerari erreparatzean kontuan hartu beharreko alderdiak aipatu zituen Ormazabalak:

- 1.** Burbuila emozional batean bizi gara; beldurra diegu porrotari, sufrimenduari, galtzeari... Sufrimendua akonpainatu beharrean, ekidin egiten dugu eta modu horretan gaztetxoak ahultzen ditugu.
- 2.** Kanpokoari barnekoari baino gehiago begiratzen diogu eta arlo akademikoari emozionalari baino garrantzi handiagoa ematen diogu.
- 3.** Nekearen eta errendimenduaren gizartean bizi gara. Gaztetxoek ere betebeharrak buruan bueltaka dituzte etengabe eta neke psikologiko handia izaten dute. Neke horrek depresiorako joera handiagoa dakar.
- 4.** Askotan sentitzen dugun galbanari arreta jarri behar diogu, motibazio falta handia baita. Kanpoko motibazio asko izatera ohituta daude baina barnekoak zer diren ez dakite.
- 5.** Balio aldaketa betean gaude. Gizartean baloreen krisialdia dago eta ikasleak gizartearen isla dira.
- 6.** Perfekzionismo neurotikoa batean sartuta gaude. Haiekiko espektatiba altuak ditugu eta horrek antsietaterako eta depresiorako aukerak sor ditzake.
- 7.** Sare sozialak. Gazteak kanporantz bizitzera bultzatzen dituzte eta, zenbait kasutan, euren bizitza besteei erakusteko bizitzen ari dira.
- 8.** Multitasking-a. Gauza asko batera egiteak arreta eta kontzentrazio falta eragiten ditu.
- 9.** *Fomo* izeneko fenomenoak. Esperientziak galtzeko beldurra da eta ez gaude ezer galtzeko prest. Gaur egun kontzertu baterako sarrerak salgai jarri orduko agortzen dira.
- 10.** Antsietatea: borroka handia dugu buruaren eta bihotzaren artean, eginbeharren eta guretzako behar duguna egitearen artean eta horrek antsietate handia sortzen digu.

dago oraina baino prebentzio hoberik. Lanke-ta orain egin behar da, etorkizuna orain bizi dugun horrek eraikiko duelako". Eta hezkuntza

prozesua autoezagutzarako prozesua izan beharko litzatekeela esanaz jarraitu zuen: "Autoezagutza hezkuntza arloan landu beharko

genuke ondoren terapiara joaten ibili beharrik izan gabe". Gazteek ere horixe eskatzen dutela dio: bizitzarako hezteak. Eta gatazkak bizitzako parte diren aldetik, horiek modu eraikitzailean kudeatzen ikastea beharrezkoa izango da. Izan ere garbi dio Ormazabalek: "Osasun mentala ez da gatazkarik ez izatea".

Nerabeen egoeraz mintzatu zen Ormazabal eta euren min emozionala euren burua lesio-

Jende askok galdetzen du ea zer gertatzen zaien gaur egungo gazteei, baina nik galdera horri buelta eman nahi diot: zer gertatzen zaio gure gizarteari gazteak horrelakoak izateko?

Maitane Ormazabal, psikoterapeuta

natuz estaltzeko saiakerak asko ugaritzen ari direla azpimarratu zuen. Izan ere, lau nerabetik batek lesionatu du noizbait bere burua: "Min fisiko horrek min emozionala anestesiatazen du". Sufrimendu horrek lau erpin dituela azaldu zuen Ormazabalek: "Lehenik, min emozionala eta mentala; bigarrenik ezina; hirugarrenik, zama eta, azkenik, nork bere buruarekiko etsaitasuna. Nerabezeroan gure identitatea sortu nahian ari gara, baina gizarteak errespetatzen ez duen prozesu batean gaude eta oso bortitza izan daiteke gaztetxo askorentzat. Helduok, gainera, gure txikien eta gazteen egoerak eta arazoak txikiagotzeko joera izaten dugu, baina ulertzen al dugu nerabe batek zer behar duen?".

Hori dela eta ohikoa bihurtu den galdera irauli nahi du psikoterapeutak: "Jende askok galdetzen du ea zer gertatzen zaien gaur egungo gazteei, baina nik galdera horri buelta eman nahi diot: zer gertatzen zaio gure gizarteari gazteak horrelakoak izateko?". Eta ikastetxeak gizartearen parte diren aldetik, eskolan ere begirada aldaketa egiteko beharra ikusten du: "Fokua ikasleengan jartzen da eta hori aldatu egin behar dugu: fokua haiengan eta gudan jarri behar dugu. Ikasleek, gainera, gudan landu behar dugun horri buruzko pistak eman diezazkigukete". Eta bide horretan arkitektura sozialaren kontzeptua aipatu zuen Ormazabalek: "Orain arte ardura guztia subjektuarengan jarri dugu, testuinguruari ez diogu jaramon handirik egin. Arkitektura soziala horixe da: testuingurua, eta hori ere aintzat hartu behar da. Irakasleok ikasle askoren arkitekturaren parte zarete".

Barne sendotasuna duten pertsonen eraikuntzan giltzarri dira irakasleak eta etxetik eta eskolatik testuinguru egokia eskaintzea beharrezkoa da, beraz. Argi eta garbi esan zuen Loidik: "Barne sendotasunaren bidean sartzen ez denak, ez du bizi luzerik. Bide hori egiten ez duen gizarteak, ez du etorkizun onik".

2025 IKASTURTEA

hik hasi laborategia

Adituaren mintzaldia | Irakasleen arteko solasaldia | Gako praktikoak

MARTXOAK 4, 11, 18 eta 25

**0-3 urteko haurren
mugimenduaren garapena**

Eider Garde

0-3 urteko haurrekin lan egiten duten
hezitzaileei zuzendua.

MARTXOAK 11, 18, 25 eta APIRILAK 1

**Elkarrizketa kooperatiboa
DBHko nerabeekin**

Imanol Alvarez

Gaia interesa duen edonori eta batez
ere Bigarren Hezkuntzako irakasleei
zuzendua.

Prestakuntza jasotzeko eta eguneroko jarduna
hobetzeko espazio kualifikatua eta partekatua da
***hik* hasi laborategia**. Adituaren mintzaldia, irakasleen
arteko solasaldia eta gako praktikoak ditu ardatz.

Eman izena

ikastaro homologatuak

Ikastolen Elkartearen 28. Jardunaldi Pedagogikoetan Ziurgabetasunerako hezteak: zer egin jakitea, zer egin ez dakigunean hitzaldia eskaini zuen Carlos Magrok. Zientzia Fisikoetan eta Geografia eta Historian lizentziatua da eta Hezkuntza Irekia elkarteko presidentea ere bada. Hezkuntzan aholkulari independente gisa lan egiten du, hezkuntza berrikuntzaren, hezkuntza teknologiararen eta hezkuntzako politika publikoen esparruetan.

Carlos Magro Mazo

HEZKUNTZAN AHOLKULARI INDEPENDENTEA

“Transgresorea eta kontserbatzailea izatea eskatu behar diogu eskolari”

Ainara Gorostitzu

Eskolaren arrakastatzat laburbildu duzun esaldia ekarri duzu hitzaldiaren izenburura: Ziurgabetasunerako heztea. Zer egin jakitea, zer egin ez dakigunean. Hau da, zure ustez, eskolaren egitekoa prestatuak izan ez diren egoerei aurre egiteko gai diren pertsonak heztea izango litzateke?

Hori izango litzateke eskolaren arrakasta: irakatsi ez dizkiguten gauzak egiteko eta ekiteko gai izatea. Seymour Papert pentsalari konputazionalaren esaldia neure egiten dut: “Gaitasun guztiak zaharkituak geldituko dira bat izan ezik: eskolan irakatsi izan zaigunaren eremutik at dauden egoerei zuzen erantzuteko gaitasuna”. Horixe izango litzateke eskola-

ren arrakasta. Eskolak zerikusi handiagoa du ikastun onak prestatzearekin jakintsuak prestatzearekin baino; ekintzaileak sortzearekin zerikusi handiagoa du, dagoena, besterik gabe, onartuko duten pertsonak heztearekin baino. Horretarako, haurrak, nerabeak eta gazteak gaitasunez eta euren buruarengan konfiantzaz hornitu behar ditugu. Konfiantza hitza giltzarria da hezkuntzan, barne sendotasunarekin lotuko genuke, ziurgabetasuna lantzeko eta inguratzen gaituen munduari aurre egiteko beharrezkoa dena.

Nola hezi behar ditugu haurrak eta gazteak ziurgabetasunean nabigatzeko?

Jakin-mina, mentalitate irekia eta erabakitze-ko gaitasuna sustatu behar ditugu ziurgabeta-

sun horretan mugitzeko. Aurkezten zaien gai horrekiko eta dakitenaren eta ez dakitenaren artean gatazka kognitiboak sortuko dituzten pertsonak hezteko premia dugu, eskemak haustekoa, zalantza ereitekoa, euren egonezinak ongi maneiatu ditzaten, beti jakin-min intelektualak eta espiritualak gida ditzaten.

Kontua ez da jakintza inerteak transmititzea, baizik eta gertatzen ari dena esploratzeko eta ulertzeko ezagutzak eta erremintak jasotzea. Gaurko eskolan gakoa ez da informazioa eta jakintza eskaintzea soilik, prozesuetan asko eragin behar da, jakintza bihotzetik, gure gorputzetik pasatzeko bidea eraiki behar dugu, geure egiteko.

Ziurgabetasunean, ordea, helduleku batzuk ere beharko ditugu, ezta?

Ikastea, gaur egun ziurgabetasunen ozeano batean nabigatzen ikastea da, eta horretarako beharrezko ditugu, bai, ziurtasun artxipela-

goak. Eta hor dago zailtasuna. Horregatik da hain garrantzitsua irakasleok elkartzea, etengabe hitz egitea eta gure praktikaz hausnartzea, besteen laguntzarik ez baldin badaukagu zaila delako gure zentroan eta gure gelan aldaketa prozesu bati ekitea. Heztea zer egin ez dakigunean zer egin jakitea da. Horrek hausnarketa, pentsamendua, kritikotasuna eta problematizatzea eskatzen du zer egin ez dakigunean zerbait egiteko.

Jakintza mugiarazteko gaitasuna da mundua ulertzen laguntzen diguna. Jakintzak eta ezagutzak mugiarazi nahi baldin baditugu, kontzienteki bideratu behar dugu gure praktika ariketa horretara, ez baita bere kabuz aterako. Garrantzitsua da eskolak transferentzia lehenestea jabetzearen aurretik; ulermena memorizazioaren aurretik; garrantzitsuak dira gaitasun kognitibo horiek, ikasten ari garenaz hausnartzea, zergatik eta zertarako ari garen ikasten ulertzea, pentsatzeko gaitasunarekin lotura duena, pentsatzea azken finean, ekintzazko aditz bat da, metodologia aktibo bat da. Funtsean, badakigu egin behar duguna dagoeneko egiten ari garela: parte-hartze aktiboa, soziala eta kolaboratiboa sustatzen duten praktika pedagogikoak jarri behar ditugu mahai gainean; esanguratsuak diren ekintzak jarri behar ditugu mahai gainean; badakitena eta ezagutzen dutena mugiaraziko dieten praktikak behar ditugu, baina baita gatazka kognitiboak eragingo dizkietenak ere. Autonomia eta hausnarketa eskatzen dieten praktikak behar ditugu, hausnarketarako denbora behar du eskolak, zaintzeko eta artatzeko denbora eta diferentzia pertsonalei arreta eskaintzeko denbora. Baina horretarako egitura behar dugu. Diziplinak behar ditugu, diziplinak mundua ulertzen laguntzen diguten hizkuntzak dira; jakintza ongi egituratuak behar ditugu eskura. Baina, arazoei aurre egiteko ere estrategiak behar ditugu, jakintza metakognitiboak behar ditugu, espezifikoki landu behar direlako. Autoerregulazioa landu behar dugu oso

Heztea zer egin ez dakigunean zer egin jakitea da. Horrek hausnarketa, pentsamendua, kritikotasuna eta problematizatzea eskatzen du zer egin egin ez dakigunean zerbait egiteko

sakon, eta baita sinesmen positiboak ere, konfiantzarekin eta hezten den pertsona horrekiko konfiantzarekin zerikusia duena. Ikasteko, pertsona batek babestua sentitu behar baitu.

Eskolak konfiantza sustatu behar duela diozu, ikasleak bere buruarengan eta irakasleak ikaslearengan, ezta?

Hezkuntzaren printzipio nagusia hezten den ikaslearen gaitasunetan sinestea da. Eta helburua munduarekin, errealitatearen eta besteekin konprometitu dauden subjektuak hezte da. Honako premisa honetatik abiatzen da hezkuntza: gizakiaren ezaugarria da amaitu gabea jaiotzen dela, osatu gabea, eta hortik datorkio hezteko aukera edo hezigarritasunaren printzipioa, izatera iristeko gaitasuna. Horregatik oso garrantzitsua da gure ikasleekin gaudenean daukagun begiradaren indarra zaintzea. Konfiantzazko begirada izan behar dugu. Hezkuntzak giza subjektuaren aukerak esploratzen ditu, bukatu gabea delako, eta esplorazio hori hezkuntza erlazioaren bitartez garatzen da. Erlazio oso-oso etikoa da, hezitzailea ikaslearen kargu egiteaz konprometitzen da. Hezte forma ematea da, pertsonak formaz aldatzea edo transformatzea da. Uneoro norbere baitatik ateratzearekin zerikusia dauka, norberetik eta norbere mundutik harago joatea da, beti mugimendu kanporakoi bat da, beti geure baitatik ateratzen ari gara, eta ateratzean —eta hemen ageri da ziurgabetasuna— ez dakigu bidean zer gertatuko den. Baina hezkuntzak ez du inolaz ere fabrikatzea esan

Geure buruari galdetu behar diogu gure umeak bestelako mundu batzuk irudikatzeko hezten ari al garen; etorkizun justuagoak, ekitatiboagoak eta jasangarriagoak eraikitzeko hezten ari al garen, agian euren biziraupenaren kontrako kulturen eta balioetan ari baikara hezten

nahi. Ezin dugu hezkuntza beti funtzionatzen duen makinaria bilakatu. Izan ere, ia inoiz ez du funtzionatzen pentsatu dugun moduan.

Hezkuntzaren helburua munduarekin konprometituak dauden subjektuak heztea dela diozu.

Hezkuntzak geure buruak proiektatzera eta beste mundu posible batzuk irudikatzen gaitu. Heztea mundua irakurtzeko eta idazteko aukera emango diguten hitzak ematea da, hitzak ematea mundua ulertzeko, kontserbatzeko eta transformatzeko. Heztea mundua habitatzen irakastea da eta mundua habitatzea berau zaintzen ikastea da. Eta hori funtsezkoa da momentu hauetan. Hanna Arendtek dio hezkuntza dela mundua beragatik ardura hartzeko adina maitatzen dugun —eta horrela salbatzen dugun— ala ez erabakitzeko puntua, gazteengatik ez balitz pikutara joango bailitzateke. Hezkuntzak hurrengo belaunaldien aukeretan sinestearekin dauka zerikusia, lehendabizi. Horregatik gazteekiko begirada optimista eta erraztailea behar dugu, haiek izango direlako mundua salbatuko dutenak, eta hor jakatzen da hezkuntza. Arendtek dio, baita ere, ematen diegun heziketarekin erabakitzen dugula gure seme-alabak mundua berritzeko lanerako prestatzeko denbora hartzeko adina maite ditugun ala ez, guk irudika ezin dugun zerbait sortzeko gai izango baitira.

Galdera izango litzateke, beraz, ea haurrak eta gazteak mundua irakurtzen eta ulertzen ikasteko hezten ari ote garen.

Eta hala ari al gara?

Hezitzaile moduan, geure buruari galdetu behar diogu heztearen lan bikoitza egiten ari al garen; hau da, munduaren kontserbaziorako eta transformaziorako subjektuak hezten ari al garen; gure umeak bestelako mundu batzuk irudikatzen hezten ari al garen; etorkizun justuagoak, ekitatiboagoak eta jasangarriagoak eraikitzen hezten ari al garen, agian

euren biziraupenaren kontrako kulturen eta balioetan ari baikara hezten. Beraz, etengabe galdetu behar diogu geure buruari nola ari garen hezten. Nola hori ez da soilik prozedurazkoa, funtsean nola bizi nahi dugun galdetzea da. Beti egin behar dugun galdera handia da ea nola bizi nahi dugun. Eta horrek prestatu nahi dugun pertsona ereduaren ezaugarriekin zerikusia dauka. Gure hezkuntza proiektuarekin zerikusia dauka horrek, eta baita eraiki nahi dugun gizarte ereduarekin eta nahi dugun munduarekin ere.

Zer ikasi, zer ezaugarri eta zer bereizgarri sustatu, edukiez, helburuez eta gelako harremanez galdetzea da. Lortu nahi dugun hori argi daukagunean soilik hartzen du zentzua gure ahaleginak. Eta orduan erabaki dezakegu zer egin eta nola egin gauzak maila konkretuan.

Eskolari zentzua falta zaiola diozu, eta horrek kezkatzen zaituela.

Hainbat hamarkada badira zentzu falta sumatzen dugula denok, paradoxikoki eskolak guttia kontrolpean edukitzeko leku bilakatu nahi izan dugunetik, hain zuzen ere. Gelara sartzen garen bakoitzean kudeatu beharreko egoerak aurkitzen ditugu, eta gauza ugari prestatu baditugu ere, asko ez dira pentsatu bezala aterako. Eskolak ikaragarri burokratizatu dira, gerentzial bilakatu dira, estandarizatuak eta guztientzako berdinak izan daitezen saiatu gara, lurraldea edo testuingurua kontuan izan gabe. Urgentziak agintzen du gaur egungo ikastetxeetan, azeleratuta eta edukiz eta jakintzaz gainezka dauzkagu, eta ez die arreta eskaintzen pertsoneri; erabilgarritasunari begira dago, tituluei begira, eta, beraz, oso lehiakorra eta indibidualista da, eta komuna den hori eraikitzea ahazten ari zaio. Hezurretaraino sartu zaigun ideologia batekin zerikusia dauka eskolen zentzu faltak, *soluzionismoa*-ren ideologia deitzen diot nik, planetaren arazo handiak teknologiaren bidez edo hezkuntzaren bidez konpontzera mugatzea da. Ondasunen

ordena eta banaketa zalantzan jartzen ez badugu, hezkuntzari guzti-guztia konpondu dezala eskatzea alferrik izango da. Eskoletan egunerokoan aurkitzen ditugun egonezin askok egiten ari garen lanaren zentzu faltarekin zerikusia daukate. Garrantzitsua da egiten ari garen horri guztiari zentzua aurkitzea, zentzua falta denean hasten baitira arazoak. Eskola jakintzaren gaineko interesa eta maitasuna sustatu beharko lituzkeen lekua izan beharrean, kontrakoa bihurtzen da.

Hortaz, geure buruari galde diezaiogun: gure eskolak, bere egituren, praktiken, egiteko moduen, helburuen, lehentasunen, jakintza, espazioen eta denboren kudeaketarekin hezten ari garen haur eta nerabeak planeta eta euren burua zaintzeko ari al gara hezten? Hiritar konprometituak, arduratsuak, kritikoak, enpatikoak, gogoetatsuak hezten ari al gara? Txikitatik, nerabetatik eta gaztetatik euren komunitatearen eraikuntzan aktiboki parte hartzeko gai izaten laguntzen al diegu, ala kontrako norabidean hezten ditugu?

Eskolak nola berreskuratuko luke, zure ustez, zentzua?

Eskolak zentzua berreskuratuko du bi aditz hauek konjugatzen baditu: ahalduntzen badu —mundua ulertzeko tresnak eskaintzen baditu— eta subjektibotasuna eraikitzen laguntzen badu —irakasleon eta eskolen eginkizuna baita pertsona independenteak, autonomoak eta arduratsuak prestatzea, ezarritako ordena bere horretan onartuko ez dutenak eta aldaketa bideratuko dutenak—.

Anbizio handiko helburu jartzen diozu eskolari, mundua kontserbatzea eta aldi berean transformatzea. Paradoxa bat dirudi.

Paradoxa ugari gurutzatzen dira eskolan: errealitate berriak eraikiko dituen erakundea dela esaten dugu, eta sinetsi egiten dugu, baina, aldi berean, mundua kontserbatuko duen

eskola behar dugula diogu eta hala sinesten dugu: kultura, herentzia, balioak eta hizkuntza kontserbatuko dituen erakundea izan behar da. Transmittituriko herentziarekin, kulturarekin eta balioekin soilik uler dezakegu mundua, baina beti argi eduki behar dugu ziurgabetasunarekin elkarriketan jardun beharko dugula. Transgresorea eta kontserbatzailea izatea eskatu behar diogu eskolari.

Eskola ez da lan merkatuaren beharrak erraztu behar dituen erakundea soilik, baita ere, baina, batez ere, balioen gainean eraikitako erakundea da, subjektu librearen eraikitzeko misioa onartuko duena gizarte demokratikoarekin, justuarekin, bakezalearekin eta jasangarriarekin inplikatzeko. Izan ere, lau ezaugarri horiek ziurtatu gabe dauzkagu gaur egun: ez demokrazia, ez justizia, ez bakea eta, are gutxiago, jasangarritasuna, ez daude ziurtatuta. Misio handia iruditzen zaigu, baina egunero-egunero landu dezakegu.

Eskola pertsonak kualifikatzeko lekua da, baina ez soilik horretarako; sozializatzeko lekua da, kultura, balioetan eta funtsezko herentzietan sozializatzeko lekua da, baina ez soilik horretarako; subjektibatzeko lekua da, subjektu autonomoak, independenteak eta ekintzaileak eta munduan txertatzeko eta bertan ekiteko gai izango diren pertsonak prestatzekoa. Hiru ezaugarri horiek kudeatu behar ditugu uneoro. Kontrahegemoniak sortu behar ditugu ikasleekin, une honetan eskola baita komunitateko helburuarekin lan egiteko aukera eskaintzen digun leku ia bakarra.

Eskatzen duzun guztia egiteko metodologia eta estrategia ugari behar dira.

Metodologia eta estrategia ugari behar ditugu dauzkagun aniztasunei eta helburuei erantzuteko. Gure praktikek autonomia eta erantzukizuna sustatu behar dituzte, ikasleei euren ikasketaren gaineko kontrola utzi behar diegu, benetan pertsonak erdigunean jarrita,

Eskola ez da lan merkatuaren beharrak erraztu behar dituen erakundea soilik, baita ere, baina, batez ere, balioen gainean eraikitako erakundea da, subjektu libreak eraikitzeko misioa onartuko duena

horrek, besterik gabe, pertsonei begiratzea, arreta eskaintzea, euren konfiantza izatea eta euren heziketa -gaitasunean sinestea esan nahi du. Gure ikasleak gure lurraldea eta mundua aldatzeko gai dira. Hori da argi izan behar dugun kontzeptuetako bat. Eskola ez da hobetuko gizarte hobetzen ez bada: gizarte hobetuko ez den moduan, eskola hobetzen ez bada. Txanpon beraren bi aurpegiak dira. Baina eskolaz kanpo dauden arazoak ezin ditugu geure gain hartu, horrekin oso kontuz ibili behar dugu, eta eskola barruan justizia eta ekitatea exijitu behar ditugu gure praktikekin, eta eskolara eta curriculumera mugatuko ez diren hezkuntza politikak eskatu behar ditugu, etxebizitzarekin, immigrazioarekin eta osasungintzarekin zerikusia dutenak.

Era berean, argi izan behar dugu guk ezin dugula gure ikasleen orde zezke, eurak izan behar dira euren buruak hezteko ardura hartu behar dutenak, hori da askatasuna, baina horretarako hezitzaileok sinetsi behar dugu mundu guztia hezi daitekeela. Buruan izan behar dugu, baita ere, pertsonek ikasketak erritmoekiko eta prozesuekiko errespetua eduki behar dugula, haien interesei erantzun behar diegula, interesa sortu behar diegula, mundu honetarako beharrezko diren funtsezko ezagutzak ziurtatu behar dizkiegula: curriculum justua behar dutela, gertatzen zaiena ulertzeko, mundua irakurtzeko eta idazteko zentzua emango diona. Hezteak, erremintak, jakintzak, jarrerak, erlazioak pentsatzeko eta egoteko moduak ematea da, etorkizuna ez dela ziurra ulertzeko, problematikoa baizik, eta beraz, esperantzak, utopiak eta aukerak amestu ditzakegula ikusiko dugu. Ez ditzagun datozkigun etorkizunak onartu. Behar dugun eskolak gure iraganarekin, gure historiarekin, gure kulturarekin eta gure hizkuntzarekin zerikusia izan behar du, baina baita etorkizun komun posibleekin ere. Eskola da etorkizun komun posibleak eraikitzeke lekurik onena.

Ez ditzagun datozkigun etorkizunak onartu. Behar dugun eskolak gure iraganarekin, gure historiarekin, gure kulturarekin eta gure hizkuntzarekin zerikusia izan behar du, baina baita etorkizun komun posibleekin ere. Eskola da etorkizun komun posibleak eraikitzeke lekurik onena

Galdera laburrak

01.

Eskola garaiko oroitzapen on bat?

Ez litzateke zehazki oroitzapen bat, baizik eta denborarik gabeko denboraren sentrazioa, haurtzaroaren eta nerabezaroaren errealitatearena dena. Denbora arinaren sentrazioa, zamarik ez zuena, eta beti prest zegoena. Denbora ia infinitua.

02.

Eskola garaiko oroitzapen txar bat?

Ez daukat oroitzapen txarrik.

03.

Nolako eskola amesten duzu?

Guzti-guztiantzako eskola, inor kanpoan edo atzean uzten ez deuna. Desberdinkerien aurka borrokatzen dena, eta ezarritako destinurik onartzen ez duena. Pertsona guztientzat zentzua izango duen eskola.

04.

Zuretzat garrantzitsua den balore bat?

Demokrazia, askatasuna, justizia soziala, berdintasuna, kooperazioa, tolerantzia eta desberdinarekiko errespetua.

05.

Hezkuntzari buruzko film bat edo liburu bat?

Defensa de la escuela. Una cuestión pública. Maarten Simons eta Jan Masscheleinena, eta *educaFakes. 50 mentiras y medias verdades sobre la educación española* Jesús Rogero eta Daniel Turienzoarena.

Esperientzia

Bizipoza elkartetik arrazakeria deseraikitzen

Irainen eta tratu txarren gainetik, egiturazko arrazakeria ikusarazteko eta aldatzeko ahalegina egin zuen Bizipoza elkarteak bere 8. jardunaldietan, Usurbilen. Hezkuntza sisteman dagoen arrazakerian arreta berezia jarri zuten hizlariak.

» Bizipozaren zortzigarren jardunaldiak Usurbilen egin ziren, azaroaren 16an. **Arg:** Tapuntu kooperatiba.

Ainara Gorostitzu

Bizipoza elkarteak arrazakeria deseraikitze ahalegina egin zuen urtero egiten dituen jardunaldietan. Baina zer da arrazakeria eta zer da arrazista izatea? Galdera horrekin abiatu zuten euren solasaldia Ndank-ndank elkarteko Eli Dominguezek eta Vorigii Bita aktibista anti-razistak. Usurbilgo Sutegi aretoan bildu zen publikoak honela definitu zuen arrazakeria: “bazterkeria”, “arazo handia”, “diskriminazioa”, “injustizia”... Bitak, ordea, harago joateko premia nabarmendu zuen, eta “Euskal Herriko emakume beltz gisa” daukan esperientziatik, honela deskribatu zuen arrazakeria: “Talde etniko batek, hau da pertsona zuriek, beste pertsonak diskriminatzea da arrazakeria; zuriak besteok baino gehiago direla sinestea”. Izan ere, Bitaren arabera, arrazakeriaz hitz egiteko pertsona zuriei buruz hitz egin behar da.

Arrazakeria egiturazkoa da gure gizartean, Bitak eta Dominguezek adierazi zuten moduan. “Arrazakeria ez da tratatu txarrak ematea, bazterkeria edo hitz itsusiak esatea

soilik; diskriminazioa ez dago harremanetan eta tratuan soilik; harago doa: gizartea eta sistema guztia zeharkatzen du arrazakeriak, baita hezkuntza ere”, adierazi zuen Dominguezek. Euskaldunak eta senegaldarrak batzen dituen Ndank-ndank elkarteko kidea, irakaslea eta hiru seme-alaba arrazializaturen ama da Dominguez. Arrazismoa deseraikitzen hasteko, lehendabizi hura ikusi eta existitzen dela onartu egin behar dugula adierazi zuten bi hizlariak. Bere esperientzia lekuko, Euskal Herria ere arrazista dela adierazi zuen Bitak: “Arrazismoan oinarrituriko aurreiritzi asko daude Euskal Herrian. Eta horiek ikusten eta onartzen hasi behar dugu, deseraikitze. Euskaldun zuriek, ordea, ez daukate euren burua arrazizatatzat. Izan ere, Euskal Herria herri zapaldua izan da, eta euskaldun zuriek uste dute haiek herri zapaldua izan direlako eta enpatia sentitzen dutelako ez direla arrazistak. Baina, herri zapaldua izan arren, izan zaitezke zapaltzaile, adibidez, arrazismoarekin”. Horrelako kasuen aurrean, hori “pertsona zuri moduan” onartzea eta aldatzea falta zaigula adierazi zuen Dominguezek: “Pertsona batek gure jarrera arrazista dela esaten badigu, onartu egin

behar dugu. Hori bai, egoera aldatzeko, ezin dugu gaia denboraren esku utzi, lanketa bat egin behar da arrazismoa gainditzeko alaketak gerta daitezen". Bita ere zentzu berean mintzatu zen: "Ez da nahikoa pertsona zuriek arrazializatuen egoera ulertzea eta enpatia sentitzea. Haserre egon behar gara. Arazo horri garrantzi handiagoa eman behar zaio; errua zuena da".

Arrazakeria egiturazkoa eta egunerokoa dela adierazi zuten bi hizlariak, eta hezkuntzan ere arrazakeria dagoela nabarmendu zuten. Eskolan esperientzia arrazista asko bizi izan zituen Bitak txikia zela: "Orain, pertsona heldu moduan, nire haurtzaroa gogoratzen hasten naizenean, beldurtu egiten naiz: nik eta nire moduan beltzak diren pertsonak iruzkin mingarriak jaso ditugu haurtzaroan, eta norberaren garapen psikologikoan eragin handia daukate jokabide horiek". Arrazismoan oinarrituriko bullyingari eta tratu txarrei aurre egiteko protokolo espezifikoaren beharra aldarrikatu zuten bi hizlariak. Dominguezen arabera, "historikoki komunitate beltzak jasan duen jazarpena egiturazkoa da eta transmititu egiten da", eta horrek eragina dauka haurren arteko tratuan eta iruzkinetan. "Aztertu beharra daukagu Afrikari buruzko zer-nolako materiala erabiltzen den; izan ere, Afrika beti pobreziarekin lotzen da eta horrek eragin

Euskalduna izatearen balio guztiak zurtasunarekin lotzen ditugu inkontzienteki, eta hori oso kaltegarria da

Vorigii Bitak, aktibista antirrazista

handia dauka haurren iruditerian eta pentsaeran, eta, ondorioz, haurren arteko konnotazio arrazistako iruzkinak ez dira bi berdinen arteko liskarrak. Horrelako kasuetan esku hartzea beste mota batekoa izan beharko litzateke". Iritzi berekoa da Bitak: "Txikienei estereotipoak eta aurreiritziek asko eragiten diete, eta haien garapen psikologikorako oso larriak dira. Umeak eskola garaian dauden bitartean, txikiak izanik, norberak jasan eta kudeatu behar ditu halako egoerak, eta ez da erraza. Eskolako testuinguruan bakarrik gaude, eta ez dugu babesik. Eskolak ume txikientzat espazio segurua izan beharko luke, baina ume txiki arrazializatu gisa bizi dugun esperientzia ez da leku seguru batean bizi beharko genukeen; ikastolan bizi izan ditugu gaur arte ekarri ditugun trauma asko".

Haurtzaroak babesa irabazi duen moduan, haur arrazializatuek ere babesa behar dutela adierazi zuten hizlariak. Oraingoz kontrakoa da egoera eta Dominguezek deskribatu zuen moduan, haur arrazializatuen gurasoek gaur egun "prestatu" egin behar izaten dituzte euren seme-alabak gizarte arrazista honetan bizitzeko: "Gogorra da gure seme-alabei bizi beharko dituzten arrazakeria egoerei buruz hitz egin behar izatea. Herri txiki batean bizita, gaur egun, herritar bat gehiago dira eta bizi-pen positiboak bizi izan dituzte egunerokoan, baina, herritik ateratzen direnean, ezezagunen begirada bestelakoa izango da eta gure umeek begirada horiei aurre egin beharko diete".

Hezkuntzaren eremua oso garrantzitsua da arrazismoaren kontra egiteko eta pertsona arrazializatuek bizipen duinak bizi ditzaten. Curriculumari, materialei eta eskaintzen ditugun erreferentziei erreparatu behar diegu gure jarduna kulturartekotasunarekin lerrokatua dagoen ala arrazista den behatzeko: "Arrazismoa da, baita ere, gure curriculumek kontatzen diguten historia, Afrikaren eta

» Ndank-ndnak elkarteko Eli Dominguez ezkerrean eta Vorigii Bita aktibista eskuinean. **Arg:** Tapuntu kooperatiba.

kolonien irudikapena, eskolako materialek eskaintzen dituzten eta batez ere eskaintzen ez dituzten erreferentziak...”, adierazi zuen Dominguezek. Hezkuntza antirrazista, ordea, haur arrazializatuentzat ez ezik, zurientzat ere onuragarria da Bitaren arabera: “Datozen belaunaldiari aniztasunaren benetako historia kontatu behar zaie, eskoletan hezkuntza antirrazista eta hezkuntza kritikoa sustatu behar ditugu. Eskoletan elkarriketarako gu- neak sortu behar ditugu, gure ahotsa entzun behar da eta gure aniztasuna ospatu behar da. Berdintasunaren aldeko borrokan denok daukagu zeregina, bereziki pertsona zuriek, zuena delako errua”.

Etengabe galdetu diote Bitari “nongoa zara, baina berez nongoa?”. Gisa horretako gal- derek kanpotarra sentiarazten dute. “Euskal- duna eta beltza izatea badirudi gatazkatsua dela —adierazi zuen Bitak—. Ni euskalduna

eta afrikarra naiz, eta bi nortasunen artean nabigatzen dut, eta bi nortasunak ohoratu nahi ditut. Identitate krisi handia eragiten dizu jendeak etengabe kanpotar eta ez euskaldun sentiarazte horrek”. Dominguezen seme-ala- bek ere antzekoa bizi dute, Euskal Herrian bel- tzak dira eta Senegalen *tubab* (zuri) deitzen diete: “Euskal Herrian, euskaldun sentimen- dua eta euskalduna izatearen balio guztiak zurtasunarekin lotzen ditugu inkontzienteki, eta hori oso kaltegarria da —adierazi zuen aktibistak—. XXI. mendean immigrazioa erre- alitate bat da, eta bagaude euskaldun beltzak, existitzen gara eta hemen gaude. Euskarak ez dauka jaberik eta guztiok izan gaitezke eus- kararen historiaren parte. Pertsona immigran- teok euskaraz egin dezakegu, euskaraz egin nahi dugu, eta, nire ustez, euskara ikastea eta euskara erabiltzea bertako kulturarekiko ikara- garrizko maitasuna erakustea da. Zurtasuna ez da euskalduna izatearen sinonimoa”.

Esperientziaren ahotsak

Eli Dominguezen eta Vorigii Bitaren arteko solasaldiaren ostean, beste lekukotasun batzuk entzun ahal izan ziren Sutegi aretoan, tartean, Amane Mei Otegi lasartearrak, Antonio Dual irundarrak eta Itziar Larrinaga abadiñoarrak hezkuntzarekin lotuta izan dituzten esperientziak kontatu zituzten:

Adopzioak tabu izaten jarraitzen du

Amane Mei Otegi Perezi, unibertsitatean hasi orduko, behin eta berriz galdetzen zioten nongoa zen. Eta hark lasartearra dela erantzutean, zorrotz, “baina, benetan, nongoa zara?” galdetzen zioten ezezagunek. Otegi Txinan jaio zen, eta 5 hilabeterekin Lasartera ekarri zuten bere adopzio gurasoek. Gaur egun irakaslea da, Ume alaia adoptatutako haurren gurasoen elkartearen kide da, eta arrazismoaz eta adopzioaren tabuaz badu zeresanik: “Lasartetik (nire konfort eremutik) atera nintzenean, galdera deseroso asko egin zizkidaten, gehiegi, neure

nortasuna zalantzan jartzeraino. Landu gabe edo landu nahi ez dituzun gaiak ezinbestean landu beharrean sentitzen zara jendeak hainbeste galdetzen dizunean”. Hasiera batean, neketik eta haserretik erantzuten zien galderei eta iruzkin deserosoei, baina, bere buruarekin lanketa bat egin ostean, orain galdera egin dionari egoeraren deserosotasuna ikusarazten ahalegintzen da. Eta, egoerari buelta emanda, erreferentziak eskaintzen saiatzen da, adopzioa tabua dela ikusten baitu: “Irakaskuntzan ikusi dut kasu askotan helduok dauzkagula mugak, eta umeei errealitatea adierazita oso erraz moldatzen direla horretara. Ordezko moduan ibiltzen naiz, eta ikastetxe berri bakoitzean ikasleek beti edukitzen dute jakin-mina. Lasai asko kontatzen diet nire historia, eta, hortik abiatuta, familia ereduen gaia lantzen dugu eta beste gai asko ateratzen dira. Ni irakaslea naiz, baina pertsona ere banaiz, eta bizitza bat daukat; eredu izatea garrantzitsua da niretzat, ni erreferentziarik gabe hazi bai-

nintzen; horrela hartuta, esplikazioak ematea aberasgarria da”.

Adopzioaren gaia eskoletan landu beharre-kotzat dauka Amane Mei Otegik, eta ez soilik ikasturteko egun zehatz batean: “Curriculumean sartzeaz gain, modu naturalean eta modu esplizituan egunerokoan landu beharreko gaia da adopzioa, tabu izaten jarraitzen baitu”.

Ijitofobiari aurre eginez

Kale dor Kayiko ijitoen elkarteko kide da Antonio Dual. Bizipozako kide den elkarte horrek 30 urte daramatza Euskal Herrian ijitoekiko estereotipoen eta aurreiritzien kontra lanean. Dual eskolako hezitzailea da gaur egun, eta bere larruan bizi izan ditu ijitoekiko estereotipoak eta aurreiritziak, baita eskolako eremuan ere: “Eskolan iruzkin asko jaso izan ditut, irakasleengandik hasita. ‘Ijitoa izanik, ez zara inora iritsiko’, esaten zidan irakasle batek institutuan; ‘ez zara ezer izango, ez zara ezer izango’... Hainbeste aldiz gauza bera entzunda, Pigmalion efektua gerta daiteke, eta azkenean zeure buruari galdetzen diozu, ‘ez ote naiz ezer izango?’”. Dualek lortu zuen Pigmalion efektuari kontra egitea, baina irakasle hark, oraindik ere, institutu berean, haur ijitoei “ez zara ezer izango” esaten jarraitzen duela ikusi zuen Dualek, hezitzaile moduan han praktikatzen hasi zenean.

**‘Ijitoa izanik ez zara inora iritsiko’
esaten zidan irakasle batek
institutuan eta Pigmalion
efektua gerta daiteke**

Antoni Dual, Kale dor Kayiko elkartea

Ijitofobiaren sustrai sakonak “egunerokoan eta arlo guztietan” bizi izan ditu Dualek. Baina bereziki hezkuntzan eragin nahi luke berak: “Hezkuntza sisteman gure historia ezagutaraztea gustatuko litzaidake; ijito herriak 600 urte baino gehiago daramatza hemen. LHrako eta DBHrako liburuak ditugu, eta gure kultura besteei erakutsi nahi diegu, horrela lortuko baitugu benetan inklusioa”. Horrez gain, “estereotipoak ez onartzea” eskatu zuen: “Ez onartu komunikabideek esaten digutena eta ijito gehiago ezagutu, orduan ikusiko duzue nolakoak garen”.

Erreferentzien garrantzia

Itziar Larrinaga irakaslea eta bi ume arrazializaturen ama da. Bi frontetatik ikusten du arrazakeria borrokatzeko premia: “Arrazakeriaz hitz egiten dugunean, gauza gutxi batzuetara mugatu ohi gara: ea irainik edo hitz itsusirik erabiltzen den; baina arrazakeria hori baino gehiago da: arrazakeria egiturazkoa da”. Bere semearen adibidea jarri zuen: “DBHko 4. mailan hurrengo ikasketei begira aukeraketa egin behar izan zuenean, urduri ikusten nuen. Kirola gustuko zuela-eta, kirol irakasle izan zitekeela esaten nion, eta bere galdera honakoa izan zen: ‘Ama, zuk ezagutzen al duzu irakasle beltzik?’. Ezetz erantzun nion, baina, era berean, ‘izan gaitezen gu geu atzetik datozenentzako erreferentzia’ proposatu nion”. Hezkuntza sistema eurozentrismo izatea, curriculumak Mendealdean zentratua edukitzea, literaturan, historian edo zientzietan beste kultura batzuetako erreferentziarik eta ekarpenik ez jasotzea ere arrazakeria dela azaldu zuen Larrinagak: “Gure umeengan nortasun arazoak sortzen ditu euren kulturak eskolan eta gizartean lekurik ez daukala ikusteak. Hezkuntza sisteman aldaketa behar dugu; irakasleok formatu egin behar dugu, zeren arrazakeriaren aurka egitea hitz desegokiak antzematea dela uste dugu, eta hori baino askoz gehiago da: curriculumak, materialak eta abarrak berrikusi behar ditugu”.

DBHko etapan diziplinarteko ikasegoerak diseinatzeko planteamendu didaktiko- metodologikoa

Ekarpena

Eusko Jaurilaritzak dekretu bidez onartutako Batxilergoko eta Oinarrizko Hezkuntzako curriculumetan, diziplinarteko ikaskuntza bideratzeko planteamendu argia egiten da. Helburu horri begira, konpetentzien esparrua zehazteaz gain, DBHn ezagutza eremuetan aritzeko irizpideak proposatzen dira. Horretarako, ordea, ezinbestekoa da diziplinarteko ikasegoerak diseinatzea, eta horretan lagungarri izan nahi du artikulu honek.

Jon Mentxakatorre
Odrizola, Idurre
Alonso Amezua eta
Aitziber Sarobe
Egiguren

Mondragon
Unibertsitateko HUHEZIKo
irakasleak eta ikerlariak

Eusko Jaurlaritzak, hurrenez hurren maiatzaren 30eko 76/2023 Dekretuaren eta 77/2023 Dekretuaren bidez onartutako Batxilergoko eta Oinarrizko Hezkuntzako curriculumetan, diziplinarteko ikaskuntza bideratzeko planteamendu argia egiten da. Helburu horri begira, konpetentzien esparrua zehazteaz gain, DBHn ezagutza eremuetan aritzeko irizpideak proposatzen dira. Horretarako, ordea, ezinbestekoa da diziplinarteko ikasegoerak diseinatzea, eta horretan lagungarri izan nahi du artikulu honek. Hain zuzen, artikulua helburua da arloei begirako irizpide didaktiko-metodologikoak argitzea, hizkuntzen, giza eta gizarte zientzien eta natura zientzien arloetatik diziplinarteko proposamen didaktikoak egiteko.

Diziplinartekotasuna Bigarren Hezkuntzan

Artikulu honen jatorria Mondragon Unibertsitateko Humanitate eta Hezkuntza Zientzien Fakultatean eskaintzen den master batean lantzen ditugun ezagutza esparruetan kokatu behar da, Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan, Batxilergoan, Lanbide Heziketan eta Hizkuntzen Irakaskuntzan irakasle gisa aritzeko gaitzen duen Masterrean lantzen direnetan, zehazki. Master horretan, besteak beste,

Hizkuntza eta Literaturaren, Zientzia Esperimentalen eta Giza eta Gizarte Zientzien espezialitateak eskaintzen dira, eta, arlo horietan guztietan ari garenon helburua diziplinarteko proposamen didaktiko-metodologikoak ikasgelara eramatea izanda, horretarako oinarriak ezartzeko ahalegina da idatzi hau.

Lehenik eta behin, diziplinartekotasuna nola ulertzen dugun azalduko dugu. Gure ikuspegiaren arabera, diziplinartekotasuna ez datza hainbat diziplina edo ezagutza arlo harremanetan jartzean, horiek ulermen bakarrera eramatean baizik; hau da, iturri espezializatuetatik abiatuta, informazio asko behar duen arazo konplexu baten aurrean sintesi lana egitean datza. Horrela, ezagutza arlo bakoitzak jakintza pertsonala eta kolektiboa eraikitzeke dituen zentzu, balio eta metodologiaren izaera eta helmena ezagutzen dira, eta haien mugak beste ezagutza arloetakoen bidez gaintitzen dira.

Ezagutza arlo bakoitzak bere hiztegi, kontzeptu multzo eta metodoen berezko ezaugarriak ditu. Diziplinartekotasunarekin berezko ezaugarri horiek galduko balira, eta, esaterako, arlo guztiak hizkuntza arruntan erabiltzen diren kontzeptu, metodo eta argudioz lantzeramango balira, eginkizuna diskurtso lauso,

orokor eta azalekora mugatuko litzateke, eta ikasteko prozesuetan zientziek berariazkoak dituzten ezagutza ekarpenak galduko lirateke (McMurtry 2013). Beste hitz batzuekin esanda, benetako diziplinartekotasunak askotariko diziplinetako alfabetatze sakona eskatzen du, eta, hori ondo bermaturik, haien arteko sintesia.

Bada, abiapuntua hau izanda, jarraian aipatuko ditugun hiru jakintza arloetatik (Hizkuntza eta Literatura, Giza eta Gizarte Zientziak eta Natura Zientziak) diziplinarteko proposamenak egiteko irizpideak proposatzen dira.

a) Hizkuntza eta Literatura: konpetentzia linguistikoa, kulturala eta soziolinguistikoa lantzeko eremu

Konpetentzia linguistikoaren garapen egokia ezinbestekoa da curriculumeko edozein arlo landu dadin, eta, horren ondorioz, hizkuntzaren didaktikak eremu horretan ezin du lehentasuna izan, kultura eta soziolinguistika bazterrean lotzen badira (Shanahan eta Shanahan 2012).

Gainera, hizkuntzaren ikasketa ez da hura kodetzen eta dekodetzen trebatzera edo hizkuntzaren testu generoen erabileran trebatzera mugatzen; are gutxiago euskara hizkuntza gutxitua izanik. Izan ere, Euskal Herriaren ezagutza euskal begiradaz aditzen ikastea

ahalbidetu behar luke ezagutza arloak. Hori dela eta, eremu honetako diziplinartekotasunerako oinarriak kulturara eta herrigintzara irekita egon behar du (Sarasua 2013).

Horren helduleku oparoa hizkuntza komunitatea bera da, haren bizipen, balio iturri eta eginkizunen altxortegia, bai komunitatea bera uler dadin, bai beste komunitate batzuen ulermenera heldu dadin. Eta, bide horretan, ezinbestekoa da beste eremuekiko elkarrekintza. Izan ere, egungo gizarte global eta hiperteknologizatueta, herritartasunean eta hiritartasunean ekarpen esanguratsuak egiteko moduak erakusten dituzte hizkuntzak, kulturak eta soziolinguistikak.

b) Giza eta Gizarte Zientziak: konpetentzia pertsonala, herritarra eta hiritarra lantzeko eremu

Pentsamendu global eta holistikoaren bilaketak gizakiaren artikulazio hirukoitza eskatzen du: norbera, gizartekide eta natura izaki legez (Apalategi 2017). Hiruretako bat galdurik ezagutza murriztu egiten denez, gizakia era integralean ulertu behar da, eta dikotomietan oinarritutako kategoriak gainditu behar dira: subjektua/objektua, gorputza/arima, materia/espirtua, arrazoimena/sentimena. Hori dela eta, Giza eta Gizarte Zientzietako ezagutza zientifikoa jakinduria tradizioekin uztartu

Ezinbestekoak dira hizkuntzek eta kulturek bideratzen dituzten balio adierazpenak, unibertsalaren eta partikularren arteko askotariko harreman egokiak aurkitu daitezen

behar da, eta uztarketa horren oreka pentsamendua lortu, hiru dimentsiotan: nor bere buruarekin, komunitatearekin eta misterioarekin. Baina eremu honetako diziplinen artean zubiak eraikitzeaz gain, beharrezkoa da eremu honen eta beste batzuen arteko sintesia.

Sintesi bilaketa horren oinarria Giza Zientzien gaineko gogoeta filosofiko eta historikoa da, eta horrek pentsamendu kritikoan eta irudimeanean izan duen eragina. Horregatik, ezinbestekoak dira hizkuntzek eta kulturek bideratzen dituzten balio adierazpenak, unibertsalaren eta partikularren arteko askotariko harreman egokiak aurkitu daitezen (Drees 2021; Serina-Karsky eta beste 2022).

Eta aipatutako sintesi bilaketa horren heldulekua da Gizarte Zientzien hausnarketa antropologikoa, soziologikoa eta ekonomikoa, gizabanakoaren eta taldearen garapenera bideratua. Horren ondorioz, azterketa kuantitatiboak eta kualitatiboak zein solasaldi dialogikoak eta eztabaida dialektikoak gizakia izaki transzendente, politiko eta biologikotzat hartzen dute (Hollis 2012).

Eremu honen muinean, bai ezagutzaren zergatia eta bai ezagutzailearen (gizakia) zentzuaren gaineko itaunak argitzeko jarduna dago. Hala, ezagutza bideen gaineko gogoeta etengabekoa da, eta berezkoa zaio gainerako eremuen bideetara heltzeko zidorrak bilatzea.

c) Natura Zientziak eta Matematika: konpetentzia ekologikoa tokian tokiko begiradatik, ikuspegi globaletik eta modu integralean lantzeko eremu

Arloaren helburu nagusia alfabetatze zientifikoa dela kontuan izanda, pentsamendu kritikoan oinarritutako krisi ekologiko globalean murgilduta dagoen planetaren errealtatea interpretatzeko, funtsezkoa da gizarte hiperteknologizatuetan teknologiaren erabilera dituen ondorioak ulertzea. Begirada hori da STEM deritzon diziplinarteko hezkuntza ereduaren oinarria, eta, horrenbestez, eredu horren barruan aritzeko STEM konpetentziak zein STEM eremua proposatu dira DBHrako curriculum zehazten duen Dekretu berrian. Baina, STEM esparrutik harago, gaitasun zientifikoak, matematikoak eta teknologikoak ikuspegi humanistaren elkarrekintza behar dute Giza eta Gizarte Zientziekin eta Hizkuntza eta Literaturarekin, munduko ekosistemetan bizi diren komunitate tradizional eta moderno askoren ezagutza eta kultura ondarea berran estima eta ezagut dadin. Ezagutza arloen arteko zubi horiek funtsezkoak dira 2030erako Garapen Iraunkorrerako Helburuei (Sarobe 2023) erantzuteko, horietan oinarritzen baita LOMLOEren curriculum berria.

Diziplinartekotasuna natura zientzien eremutik ulertzeko ideia hori ez da berria, eta ez da berria, ezta ere, egunerokotasunean edo errealtateko gertaeretan eta arazoetan oinarritutako ikaskuntza eta irakaskuntza prozesu esanguratsuak diseinatzea eta ikasgelara eramatea; alegia, diziplinak edota ezagutza arloak bereizita landu ordez, ikasleen ezinbesteko inplikazioarekin ebatzi beharreko benetako gertakariak edo arazo errealak ikasteko prozesu osoaren erdigune izatea.

Begirada horiek guztiek ikasteko prozesuak baldintzatzen dituztenez, diseinu didaktikoak baldintzatu beharko lituzkete. Hala, Naturaren

Zientzien eta Zientzia Esperimentalen eza-gutza arloetan ikerketan oinarritutako metodologiak beharko luke berariaz hautatutako metodologia didaktikoa: zientzia, teoria eta kontzeptuen laburpen gisa ez ezik, ezagutzak garatzeko aukera ematen duen metodo batean oinarritutako jarduera gisa ulertzeko; bereziki, esperimentazioa baliatzen denean. Gainera, ikasgelan ikerketan oinarritutako proiektuak lantzeak, gaitasun zientifikoa garatzeaz gain, ikerketa jarduera etorkizuneko lanbide gisa irudikatzen laguntzen die ikasleei.

Diziplinarteko ikasegoerak

Aipatutako guztiak askotariko ezagutza arloetatik diziplinartekotasunean aritzeko ulermen partekatutak eraikitzen lagundu dezake. Baina horrek bide motza luke, ikasegoeren diseinuetarako lagungarri izan ezean. Diseinu didaktikoetan murgiltzeak konpetentzietara eta edukietara jaistea eskatzen duenez, nondik hasi?

Ezagutza arloetan landu beharreko konpetentziak garatzea helburu duen arazo egoera, erronka edo ikerketa galdera eraikitzea helburu izanda, bi bideak egin daitezke: edukietatik konpetentzietarakoa eta, alderantziz, konpetentzietatik edukietarakoa. Edonola ere, egunerokotasunean gure ikasleek aurkitu ditzaketen gertaera, informazio edo bizipenak dira diziplinarteko ikasegoerak asmatzeko iturririk oparoenak. Ikasleen interesekoa izan daitekeen abiapuntua arloz arlo curriculumeko zer edukirekin dagoen lotuta eta edukiak lantzeko zer konpetentziari erantzun diezaiekegun erabakita, irakasle taldean prozesu didaktikoa adostea da hurrengo urratsa, eta horretan irakasleen eskarmentua da arrakastarako bermerik handiena.

Bigarren Hezkuntzako curriculumek zehaztutako konpetentzia eta eduki guztiek ez dute erraztasun maila bera ematen diziplinarteko

ikasegoerak diseinatu eta ikasgelara eramateko. Horregatik, konpetentzien mapa ezagutza arlo bakoitzaren intentzio eta helburuen begiradatik interpretatzea eta irakasle taldean partekatzea izan daiteke diziplinarteko ikas egoeretan oinarritutako curriculumak garatzeko bidean pausoak emateko abiapuntua.

Bibliografia:

- Acevedo, J.A.; García, A. (2017). *Controversias en la historia de la ciencia y la cultura científica*. Catarata.
- Apalategi, J. (2017). Giza eta Gizarte Zientziak eta pentsamendu globala. *Uztaro*, 100, 27- 36.
- Drees, W.B. (2021). *What are the Humanities for?* Cambridge University Press.
- Hollis, M. (2012). *The Philosophy of Social Science: An Introduction*. Cambridge University Press
- McMurtry, A. (2013). Reframing Interdisciplinary and Interprofessional Collaboration through the Lens of Collective and Sociomaterial Theories of Learning. *Issues in Interdisciplinary Study*, 31, 75-98.
- Sarasua, J. (2013). *Hiztunpolisa. Euskaltasunaren norabideaz apunteak*. Pamiela.
- Sarobe, A.; Mentxakatorre, J.; Apraiz, I. (2023). Zientziak bizidunontzat: tokiko curriculumak Euskal Herri osasuntsurako hezkuntzan. *Tantak* 35(1), 23-42.
- Serina-Karsky, F.; Parayure, S.; Mutuale, A. (zuz.) (2022). *Du devenir humain. Une éducation par laquelle l'être humain se forme à être humain*. L'Harmattan
- Shanahan, T.; Shanahan, C. (2012). What is disciplinary literacy and why does it matter? *Topics in Language Disorders*, 32(1), 7-18.

ZURE NEURRIRA EGINDAKO PSIKOMOTRIZITATE- BLOKEAK ETA BABES-KOLTXONETAK FABRIKATZEN DITUGU

San Fermin Ikastolako psikomotrizitate gela egindako argazkia.

ECPDESCANSO.COM

 948 142 980

 INFO@ECPDESCANSO.COM

 **ARTIAKAO ERREPIDEA 34.
31013 ANTZOAIN (IRUÑA)**

Arizmendi ikastolara bisita

Ekarpena

Euskal Herriko hainbat ikastetxe ezagutzeko bisita pedagogikoak antolatu ditu **Hik Hasik**. Arrasateko Arizmendi ikastolan izan gara urtarrilean.

Ainhoa Azpirotz

Arrasateko Gazteluondo gunean egin ziguten harrera Unai Legarda eta Izaskun Nafarrete arduradunek. DBHko eraldaketa erakusteko antolatu zen bisita eta etapan antolaketan bertan ikusten da eraldaketa: LH 5-6 eta DBH 1-2 mailek *Batu* egitasmoa osatzen dute eta DBH 3-4 eta Batxilergoak *Izen* egitasmoa. Zein da irakaslearen enkargua gelara sartzen denean? Jirafaren begiradarekin hasi ziren erantzuten eta pertsona eredu definitzera iritsi ziren. Proiektu pedagogiko osoa pertsona eredu hori lortzera bideratuta dago. Horri begira lantzen dituzte proiak, klik, sakon, lab, GPS, bizi, ebaluazio hezigarria, bilerak eta koordinazio osoa.

» Hurrengo bisitak:

• Aranbizkarra ikas-komunitatea

Gasteiz, Araba

Aniztasunari erantzuten

Noiz: otsailak 8

• Herrikide ikastetxea

Tolosa, Gipuzkoa

Emozioak eta gatazkak

Noiz: martxoak 22

• Arnegi-Luzaideko herri eskola elkartua

Nafarroa Beherea-Nafarroa Garaia

Euskararen, frantsesaren eta gaztelaniaren lanketa

Noiz: apirilak 12

• Azkue Lekeitioko Natura ikastola

Lekeitio, Bizkaia

Zaintza: haurren, irakasleen eta familien zaintza

Noiz: maiatzak 17

Ahalduntze eskola

Algarak sendagai

46

Geure buruarekin konektatzeko tresna da barrea, kontrola askatzeko eta ongizatera heltzeko bitartekoa. Berdin dio bat-batekoa edo entrenatua den, efektu bera izango baitu gure buruan eta gorputzean. Efektu positiboa betiere; algarak sendagai bihurtuko baitira.

Manex Beristain
Barreterapeuta

Olatz Lasagabaster

Irakaslea lanbidez, bizitzarako baliagarriak diren alderdiak lantzen aritzen da orain Manex Beristain: psikomotrizitate saioak eskaintzen ditu, ipuin kontalaria da, heriotzari eta doluari buruzko ikastaroak

eskaintzen ditu, bai eta barreterapia saioak ere. Helburu bera du guztietan: pertsona den modura ager dadin eta benetako esentzia atera dezan espazio seguruak sortzea. Pertsonaren kontzientzia eta ongizatea ditu ipar.

Azken galdera amari liburuaren egilea zara. Heriotza eta dolua lantzen ditu liburuak eta, hain zuzen ere, heriotzatik abiatuta egin duzu barreterapiarako bidea. Paradoxikoa dirudi...

Heriotzak eta batez ere heriotzaren aurreko prozesu zail hark erabat aldatu zuen nire bizitza. Tristurak bizi erritmoa gelditzera eramaten zaitu, hausnartzera, pentsatzera, gauzak askatzera eta arintzera. Duela lau urte, hezkuntza alde batera uztea erabaki nuen, eta Bartzelonara eta Madrilera joan nintzen barreterapiako prestakuntza jasotzera. Barreterapiak oreka eman dit nire dolu prozesuan, eta saioetatik erabat beteta ateratzen naiz. Niretzat barrea eta dolua guztiz bateragarriak dira, bizitza eta heriotza guztiz bateragarriak diren moduan. Barreterapia saioetan, norberaren barnean mugitzen den horrek guztiak lekua hartzen du; batzuetan, gauza alaiak dira, eta, beste batzuetan, minak.

Barrea oso naturala da, berezkoa dugu, baina badirudi ahaztu egiten zaigula barre egitea. Zer gertatzen zaigu?

Ez dakit... Gauzak kontrolatzeari garrantzi handia ematen diogu, eta barrea gerorako uzten dugu. Lagunartean barre egiten dugu, baina sabeleko barre hori, gorputz osoko ehun guztiak mugitzen dituen hori, kontrola galtzen duguneko barre hori, ahaztu egin zaigu. Barrea entrenatu egiten da, ordea, eta zenbat eta gehiago entrenatu, orduan eta errazago aterako zaigu.

Bereizi egiten dituzu entrenatutako barrea eta barre espontaneoak. Azalduko al duzu?

Barrea eragiteko, txorakeriaren bat planteatu behar da, edo ariketaren bat egin behar da, eta taldea oso garrantzitsua da, taldearen babes horrek ondoren errazago eramango baikaitu barre naturalera. Gure garunak berdin-berdin askatzen ditu hormonak barrea entrenatua denean edo espontaneoak denean; ez du bien arteko bereizketarik egiten.

Ez al du bereizketarik egiten?

Ez. Garunari informazio bera iristen zaio bi moduetara; ongizate hori modu berean prozesatzen du.

Eta zer onura ditu barreak?

Teorian, onura fisikoak eta onura emozionalak ditu. Nire kasuan, jarrera iraunkor batera eraman nau, nolabait, eta arazoan aurrean beste era batera kokatzeko oso tresna indartsua dela uste dut.

Zertan lagundu dezake barreterapiak?

Bidaia bat da. Norberaren barruko umearekin konektatzeko modua da, plazera bizitzea, gozatzea. Espazio seguru batean, errespetuzko espazio batean, geure burua aurkitzen joaten gara, lotsak eta erresistentziak alde batera utzita. Liberazio emozionala eta liberazio ideologikoa dakartza, eta konfiantza berreskuratzen laguntzen digu. Barreterapia saioetan, gorputza da protagonista; burua eta kontrola albo batera uzten ditugu, eta horrek egunerokotasunean ere gauzak beste modu batera hartzen laguntzen digu. Bi orduko bidaia egiten dugu plazerera eta gozamenara.

Barreterapia saioetako gakoak

Barreterapia saioetan oso garrantzitsuak diren hiru gako azpimarratzen ditu Manex Beristainek:

1. Fokua konturatzean jartzea.

Jolasten ari garen bitartean edo ikastaroan gaudenean sortzen diren edo irekitzen diren ate berri horiei eta aurkikuntza txiki horiei heltzea.

2. Presentzia. Jolas batetik bestera pasatzean, askotan konturatu ere egin gabe, hitzetara joaten gara, eta, burura joaten garenean, sentsazioetatik ihes egiten ari gara. Mementuan presente egotea oso garrantzitsua da.

3. Ardura. Pertsona batek beroa baldin badu, jertsea kenduko du; hotza baldin badu, tapaki bat eskatuko du, eta, jarrera batean eroso ez baldin badago, jarrera aldatu egingo du. Besteak konturatu arte edo zerbait esan arte zain egon gabe, nork bere buruaren ardura hartzea garrantzitsua da.

Amazonia gara!

Justizia Sozioanbientala eta Ekologia Integrala hezkuntzan

Planeta bakar bat partekatzen dugu, eta zaindu egin behar dugu, guztiok duintasunez eta etorkizunerako itxaropenez bizi ahal izateko.

Zaintza partekatu hori hezkuntza-eremutik bultzatzeko, justizia Sozioanbientala eta Ekologia Integrala lantzeko material eta baliabideak bildu ditugu web honetan.

Material pedagogikoa klik batean!

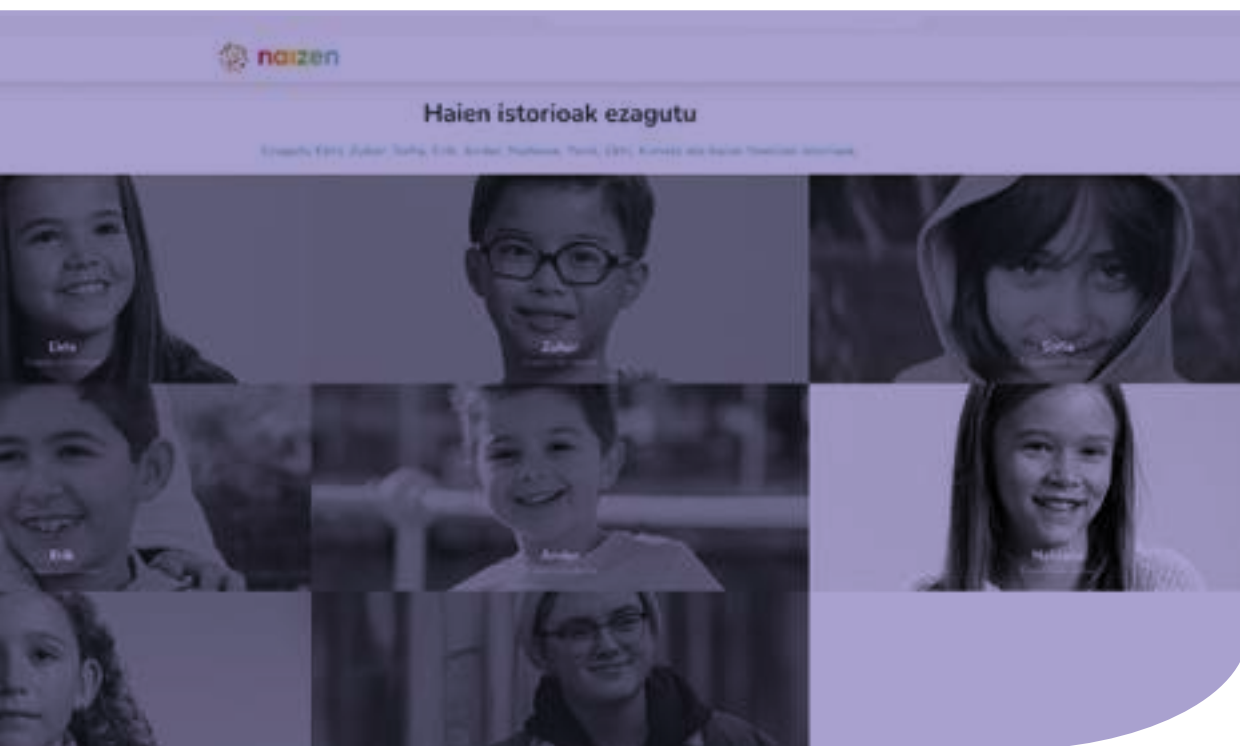
Transexualitatea eskolan seguru

50

Proposamena

Martxoaren 31. Transexualitatearen ikusgarritasun eguna. Naizen haur eta gazte transexualen elkartearen arabera, beharrezkoa da, oraindik ere, kontzeptuak argitzea eta ikastetxeetan gaiari buruzko formazioa eta protokoloak aurrera eramatea, “ikastetxeak haur guztientzat espazio seguruak izan daitezen”.

Ainara Gorostitzu

Gero eta gehiago hitz egiten da transexualitateari buruz, baina horrek ez du esan nahi ongi hitz egiten denik. Izan ere, oraindik zabaldua dau-
de “zakila dauka baina neska sentitzen da”, edo “alua dauka eta mutila sentitzen da”, eta gisakoak. Ez da *sentitzen*; *da* da. “Sentitzea bera baino gehiago, jakitea da: ‘badakit mutila naizela’, ‘badakit neska naizela’—argitzen du Naizen haur eta gazte transexualen familien elkarteak—. Mutila izatea eta neska izatea norberak duen auto-pertzepzioarekin lotuta daude, nola identifikatzen den bakoitza adierazten du”. Martxoaren 31 transexualitatearen ikusgarritasun eguna da, eta Naizenen webgunean eta Bizipoza Eskolan material ugari dago gaia eskolan lantzeko.

Hasteko, transexualitatea zer den argitu behar da: "Transexualitatea ez da, ez gaixotasun bat, ez nahaste bat eta ez anomalia bat. Transe-

xualitatea sexu aniztasunaren adierazle bat da. Eta egoera horretan dagoen haur batek behar duena, beste haur guztiek bezala, bere inguruak entzutea, onartzea eta den bezala maitatzea da". Horrekin batera, Naizenen arabera, ezinbestekoa da bi nozio bereizten hastea: "Alde batetik genitalak daude, eta, bestetik, sexua. Bat, daukaguna da, eta, bestea, garena". Naizenek argitzen duen moduan, "maskulinoa eta femeninoa *continuum* bat dira, sexuen *continuum*a, maskulinoena eta femeninoena izatearen tarteko graduazio amai-gabe bat sortzen duena. Gutako bakoitzak daukagun sexu-ezaugarri bakoitza *continuum* horren lekuren batean aurkitzen da. *Maskulinoak* esaten zaizkie gizonetan emakumeetan baino gehiagotan agertzen diren ezaugarriak, eta *femeninoak* emakumeetan gizonetan baino gehiago agertzen diren ezaugarriak. Gehiagotan agertzeak ez du esan nahi beti daudenik. Izatez kontrakoa esan nahi du: ez direla beti azaltzen, hain zuzen". Hona hemen, Naizenen arabera, argitu beharreko lau gako:

1- Transexualitatea ez da erabaki bat. Transexualitate egoeran dauden neska-mutilek (besteek bezala) ez dute beren sexu-identitatea eraikitzen joango den sexu-kategoria erabakitzen. “Kasurik onenean, ezagutu, deskubritu, onartu, azaldu eta kudeatu egiten dute. Kasurik okerreanean, ez dute aurretik aipatutako ezer egiten, eta horrek sufrimendua sortzen die”.

2- Genitalek ez dute sexu-identitatea zehazten. “Sexu-identitatea prozesu mentalekin dago lotua, eta ez da genitaletan aurkitzen.

Gauza bat da *daukaguna* eta, bestea, *garena*”.

3- Bere transexualitatea aitortu eta onartzen zaien haur transexualen bizi-kalitatearen adierazleak adin bereko gainontzeko haurren antzekoak dira. “Egoera horretan dagoen haur batek behar duena beste haur guztiek behar duten gauza bera da: bere inguruneak entzuteko gaitasuna izatea, onartua izatea eta den bezala maitatua izatea”.

4- Ez bere gorputza ez bere burua ez daude oker; horrela dira. Bular zapala edo aurpegian ilea edo XY kromosoma duten emakumeak dauden moduan, eta ahots altua edo aldaka zabalak edo bular handiak edo ilerik gabeko bularra duten gizonezkoak dauden bezala. “Denok ditugu, neurri desberdinetan, bi sexue-tako ezaugarriak”.

Milatik bat

Ikusgarritasuna irabazten ari da transexualitatea, baina, oraindik ere, Nai-zenen arabera, ezinbestekoa da datu fidagarriak adieraziko dituzten ikerketak egitea, gaur-gaurkoz, transexualitatearen gaineko prebalentziek datu oso ezberdinak adierazten baitituzte. Nai-zenek erabiltzen duen estimazioa, eta elkartearen ustez errealitatera gehien hurbiltzen den datua, 1000tik 1ekoa da. Mila pertsonatik bat transexuala da.

Eskolan kontuan izan beharrekoak

Familian ulertua eta onartua izatea bezain garrantzitsua da, Naizenen arabera, eskolan ere gaia berariaz lantzea, “eskola gune segurua izan dadin eta haurrak eta gaztetxoak diren moduan garatu eta hazi daitezen”. Gutxienez honako puntu hauek izan behar dira kontuan:

Esku-hartzeak eta protokoloak: Eskolak haur guztientzat leku segurua izan behar du, norbera, den moduan, hazteko eta garatzeko.

Horregatik, erabakigarria izango da sexu-identitatea onartua eta errespetatua izatea, Naizenentzat: “Bulba duten mutilak diren bezala ikusi eta onartu behar dira: mutilak. Zakila duten neskak diren bezala ikusi eta onartu behar dira: neskak. Hori bermatzeko, haur horien oinarritzko beharrezanean erantzun-go dieten esku-hartze protokoloak zehaztu behar dira”.

Instalazioak: Ikastetxean sexuaren arabera bereizitako instalaziorik egonez gero, komunak edo aldagelak esate baterako, haur guztien sarbidea eta erabilera bermatu behar da: “Mutilentzat komun batzuk baldin badaude eta neskentzat beste batzuk, mutil guztiek, bulba edo zakila izan, mutilen komunetara joateko aukera izan behar dute, eta neska guztiek, bulba edo zakila izan, nesken komunetara joateko aukera izan behar dute”.

Izena: Umeren batek izena aldatzea erabaki baldin badu, ikastetxeko langileek izen huraxe erabili beharko lukete, “bai eskola-orduetan, bai eskolaz kanpoko ekintzetan, eta administrazioko dokumentazio guztia egokitu beharko litzateke, aukeratutako izena ager dadin”.

Formazioa: Trantsitu egoera gertatzen denean, funtsezkoa da hezkuntza komunitate guztia kontuan izango duen formazio-plan integrala egitea irakasleek, administrariak eta zerbitzu eta langileek, gurasoek eta ikasleek.

Ezagutza: Eskolak transexualitateari buruzko ezagutza zuzena transmititzea funtsezko-tzat dauka Naizenek: “Orain arte, ondorengo ekuazioa erakutsi zaie txikitatik haurrei, neska- eta mutil-irudiak zituzten anatomia-fitxen bitartez: ‘mutilek zakila dute; neskek, berriz, bulba’. Are gehiago, azaldu izan zaie mutilak mutil direla zakila dutelako, eta neskak neska, bulba dutelako; horrela, jakina, jakintza okerra transmititu izan zaie. Eskolak ezin du jakintza okerrik transmititu. Irakasleek ezin dute esaten jarraitu: ‘Mutilek zakila dute; neskek, berriz, bulba’, salbuespenei eta aniztasun-egitatei buruz hitz egin gabe. Baieztapen horiek zakila duten neskak eta bulba duten mutilak sufrimendura kondenatzen dituzte. Ez-izatera kondenatuak dira. Ezin izatera. Ezin bizitzera. Beharrezkoa da ikastetxeetan jakintza okerra erakusten duten anatomia-fitxa horiek baztertzea eta aniztasun-egitateak integratzen eta jakintza zuzenak plazaratzen dituzten baliabide didaktikoak erabiltzen hastea”.

hik hasi

Hezkuntza
eraldatzeko

**Izan
zaitez Hik
Hasitarra!**

www.hikhasi.eus

Mixel Elortza

Gasteizko Zabalgana eskolako irakaslea

Atzeko atetik

Zaila

Halaxe izaten da gai deserosoak etxean zein eskolan lantzea. Gizarte gisa ekidin egiten dira konfrontazioa edota gatazkak eragingo dituztelakoan, baina gatazkak ezinbestekoak dira gizabanako gisa hezteko eta ez lirateke soilik emozio negatiboekin lotu beharko.

Gai arantzatsuak ikasleekin edota seme-alabekin lantzea oso garrantzitsua da. Gai zail horiek gizarteratzeko idatzi nituen nire ipuinetako bi: *Barruan duguna* eta *Askatasun doinua*.

Lehendabizikoak dolua lantzen du, emozioen balioestea abiapuntu gisa hartuta. Urte askotan zehar heriotzaren gaia tabua izan da. Ez zen heriotzaren inguruan hitz egiten eta sortzen zizkigun emozioak ezkutatu egiten ziren. Zorionez, gaur egun gero eta material gehiago dugu gai horri heltzeko eta etxeko txikitxoenen bidelagun izan ahal izateko.

Askatasun doinuak, aldiz, Palestinako he-

rriak bizi duen genozidioa pertsonifikatzen du hurrek hobeto uler dezaten. Hainbat eskolatan gatazkak ez dira lantzen, eta, are gehiago, gatazka konkretuak: “Zergatik hau bai eta beste hori ez?”, izan ohi da erantzun ohikoa. Haurren aurkako genozidio baten aurrean gaude, Bigarren Mundu Gerratik heriotza kopuruan aurrekaririk ez duena. Nola ez ditugu ba haurrak erdigu-nean jarriko haurren aurkako genozidio baten aurrean?

Haurrengan, etorkizuneko helduengan, espiritu kritikoa, konpetentzia soziala eta adimen emozionala lantzen ditugula esatea oso polita geratzen da lema gisa, baina horretarako gai deserosoak eta gatazkak konplexu barik lantzen hasi beharko ginateke.

Urtz taldeak esaten zuen bezala: “Zaila bada, ez da ezinezkoa; zaila bada, badago lortzea.”

Zerk egiten du gai bat zail, gaia berak ala helduon malgutasun faltak?

Bisita pedagogikoak

Euskal Herriko ikastetxeetara bisitak egingo ditugu proiektu pedagogiko desberdinak ezagutzeko.

OTSAILAK 8

Aranbizkarra ikas-komunitatea

Gasteiz, Araba

Aniztasunari erantzuten

MARTXOAK 22

Herrikide ikastetxea

Tolosa, Gipuzkoa

Emozioak eta gatazkak

APIRILAK 12

Arnegi-Luzaideko herri eskola elkartua

Arnegi, Nafarroa Beherea

Luzaide, Nafarroa Garaia

Euskararen, frantsesaren eta
gaztelaniaren lanketa

MAIATZAK 17

Azkue Lekeitioko Natura ikastola

Lekeitio, Bizkaia

Zaintza: haurren, irakasleen
eta familien zaintza

Eman izena

www.hikhasi.eus

EUSKAL ESKOLA PUBLIKOA

Toki hau ikasteko,
deskubritzeko eta etorkizunerantz
hazteko leku magiko bat da.
Etorriko?

AURREMATRIKULA EGITEKO EPEA

Otsailaren 3tik 14ra zabalik

AURREMATRIKULA ONLINE
www.euskadi.eus/hezkuntza/

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

HEZKUNTZA SAIA
DEPARTAMENTO DE EDUCACIÓN